

Hallituksen esitys Eduskunnalle kulttuuriomaisuuden suojelemista aseellisen selkkauksen sattuessa koskevan yleissopimuksen hyväksymisestä ja siihen liittyvän pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että Eduskunta hyväksyisi Haagissa vuonna 1954 tehdyn yleissopimuksen kulttuuriomaisuuden suojelemisesta aseellisen selkkauksen sattuessa sekä siihen liittyvän pöytäkirjan.

Yleissopimuksen tarkoituksena on suojella kulttuuriomaisuutta aseellisen selkkauksen tai miehityksen sattuessa. Yleissopimus velvoittaa sopimuspuolia ryhtymään eräisiin suojelutoimiin jo rauhan aikana. Pöytäkirja sisältää määräykset miehitetyltä alueelta yleissopimuksen vastaisesti viedyn kulttuuriomaisuuden haltuun ottamisesta ja palauttamisesta.

Yleissopimus ja siihen liittyvä pöytäkirja tulivat kansainvälisesti voimaan vuonna 1956.

Suomen osalta yleissopimus ja siihen liittyvä pöytäkirja tulisivat voimaan kolmen kuukauden kuluttua liittymiskirjojen tallettamisesta. Tarkoituksena on, että Suomi liittyisi yleissopimukseen ja pöytäkirjaan mahdollisimman pian.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus yleissopimukseen liittyvän pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten hyväksymisestä ja pöytäkirjan soveltamisesta. Yleissopimukselle pyydetään eduskunnan suostumus yleissopimuksen yleisen merkityksen sekä yleissopimuksen ja pöytäkirjan läheisen yhteyden vuoksi. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti kuin yleissopimus ja siihen liittyvä pöytäkirja.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja asian valmistelu

Kulttuuriomaisuuden suojelemisesta aseellisen selkkauksen sattuessa tehty yleissopimus (jäljempänä yleissopimus) ja siihen liittyvä pöytäkirja avattiin allekirjoittamista varten Haagissa vuonna 1954 ja ne tulivat kansainvälisesti voimaan vuonna 1956. Yleissopimus valmistettiin Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus- tiete- ja kulttuurijärjestön (Unesco) ensimmäisinä toimintavuosina, jolloin järjestön toiminta pitkälti keskittyi sodan tuhoaman Euroopan jälle- rakentamiseen. Yleissopimukseen liittyvä pöytäkirja on valmisteltu yleissopimuksen yhteydessä, mutta se on erillinen kansainvälis- keudellinen sopimus. Yleissopimukseen liittyvä valtio voi siten olla liittymättä pöytäkirjaan.

Yleissopimuksen sopimuspuolina on tällä hetkellä 80 valtiota ja pöytäkirjan sopimuspuolina 66 valtiota. Lähes kaikki Euroopan maat ovat yleissopimuksen ja pöytäkirjan sopimuspuolia. Pohjoismaista Norja on liittynyt yleissopimukseen ja pöytäkirjaan vuonna 1961 ja Ruotsi vuonna 1985.

Kulttuuriomaisuuden suojelemiseksi on tehty useita kansainvälisiä sopimuksia, ja Suomi on useimmissa niistä sopimuspuolena. Yleismaailmallisista sopimuksista voidaan mainita vuonna 1972 tehty yleissopimus maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta (SopS 19/1987), jonka tarkoituksena on suojella kiinteää kulttuuriomaisuutta ja luonnonomaisuutta rauhan aikana. Yleissopimusta sovelletaan muun muassa, kun siinä tarkoitettu omaisuus

on vaarassa tuhoutua luonnonilmiön tai ihmisen toiminnan vuoksi.

Alueellisista sopimuksista voidaan mainita Euroopan neuvoston piirissä tehdyt vuoden 1954 eurooppalainen kulttuuriyleissopimus (SopS 6/1970) ja Euroopan rakennustaiteellisen perinnön suojelua koskeva vuoden 1985 yleissopimus (SopS 10/1992), joihin molempiin Suomi on liittynyt. Euroopan neuvostossa avattiin lisäksi viime vuonna allekirjoittamista varten muinaisperinnön suojelua koskeva uudistettu yleissopimus, joka ei ole vielä kansainvälisesti voimassa.

Edellä mainitut yleissopimukset eivät sisällä erityisiä määräyksiä kulttuuriomaisuuden suojelusta nimenomaan aseellisen selkkauksen sattuessa. Eräiden aikaisempien kansainvälisten sopimusten määräykset kuitenkin liittyvät läheisesti kulttuuriomaisuuden suojeluun aseellisen selkkauksen aikana. Haagin vuoden 1907 rauhankonferenssin VI yleissopimukseen (SopS 11/24) liittyvässä maasodan lakeja ja tapoja koskevassa ohjesäännössä on vihollisen vahingoittamiskeinoja, piirityksiä ja pommituksia koskevassa luvussa edellytetty ryhdyttävän toimenpiteisiin muun muassa taidetta, tiedettä ja hyväntekeväisyyttä varten tarkoitettujen rakennusten ja historiallisten muistomerkkien säilyttämiseksi sekä tällaisten paikkojen merkitsemiseksi ja niistä tiedottamiseksi.

Yleissopimus liittyy läheisesti myös haavoituneiden ja sairaiden sotilashenkilöiden aseman parantamista sekä sotavankien ja siviilihenkilöiden suojelua koskevien vuoden 1949 Geneven yleissopimusten (SopS 7—8/1955) vuonna 1977 tehtyihin I ja II lisäpöytäkirjoihin (SopS 81—82/1980), jotka koskevat kansainvälisten ja kansainvälistä luonnetta vailla olevien aseellisten selkkausten uhrien suojelemista. Lisäpöytäkirjoissa on myös määräyksiä, joiden tarkoituksena on suojella ympäristöä sekä sellaisia laitoksia ja rakennelmia, joiden vahingoittamisesta saattaisi aiheutua vaaraa ihmisille. Laajan tulkinnan mukaan sotateoimia ei siten saa kohdistaa esimerkiksi öljykenttiin, kemiallisiin tai muihin vaarallisia aineita tuottaviin tehtaisiin tai laitoksiin.

Edellä selostetut Haagin vuoden 1907 rauhankonferenssin VI yleissopimuksen ohjesääntö, Geneven vuoden 1949 yleissopimus tai sen lisäpöytäkirja eivät kuitenkaan sisällä nimenomaisia kulttuuriomaisuuden suojelua koskevia määräyksiä. Myöskään edellä mainitut muut yleissopimukset eivät yksinään takaa kulttuu-

riomaisuudelle riittävää suojaa aseellisen selkkauksen sattuessa. Vuoden 1954 Haagin yleissopimus siihen liittyvine pöytäkirjoinen onkin tällä alalla tärkein kansainvälinen sopimus.

Aseellisen selkkauksen aikana miehitetyltä alueelta laittomasti viedyn kulttuuriomaisuuden palauttaminen kuuluu myös olennaisena osana kulttuuriomaisuuden suojeluun. Yleissopimukseen liittyvä pöytäkirja koskee juuri näitä seikkoja. Tässä yhteydessä voidaan mainita myös vuonna 1972 Unescon piirissä tehty yleissopimus kulttuuriomaisuuden laittoman kaupan estämiseksi, joka koskee irtaimen omaisuuden suojelua sekä rauhan aikana että aseellisen selkkauksen sattuessa. Suomi ei ole toistaiseksi liittynyt yleissopimukseen. Roomassa sijaitsevan yksityisoikeuden yhdenmukaistamista edistävän kansainvälisen instituutin (Unidroit) piirissä on myös valmisteilla yleissopimus varastetun tai laittomasti maasta viedyn kulttuuriomaisuuden palauttamista.

Yleissopimukseen ja sen pöytäkirjaan liittymistä koskeva hallituksen esitys on laadittu virkatyönä ulkoasiainministeriössä ja opetusministeriössä. Valmistelun aikana on kuultu oikeusministeriötä, sisäasiainministeriötä, puolustusministeriötä, museovirastoa ja Suomen Unesco-toimikuntaa.

2. Yleissopimuksen ja siihen liittyvän pöytäkirjan pääasiallinen sisältö

Yleissopimus käsittää varsinaisen sopimuksen sekä sitä täydentävät täytäntönnpanosäännöt. Kulttuuriomaisuudella tarkoitetaan yleissopimuksessa kulttuuriperinnön kannalta merkittävää kiinteää tai irtainta omaisuutta. Myös tämän omaisuuden säilyttämistä ja esillepanoa varten tarkoitettut rakennukset, kuten museot ja arkistot, kuuluvat yleissopimuksen soveltamisalaan.

Yleissopimuksessa on yhtäältä rauhan aikaa koskevia ja toisaalta aseelliseen selkkauksen sattuessa sovellettavia määräyksiä. Sopimuspuolet sitoutuvat rauhan aikana kunnioittamaan sekä omalla että muiden sopimuspuolten alueella olevaa kulttuuriomaisuutta ja niiden on myös jo rauhan aikana ryhdyttävä tarpeelliseksi katsomiinsa toimiin kulttuuriomaisuuden suojelemiseksi. Sopimuspuolten on siten pidättydyttävä käyttämästä kulttuuriomaisuutta tai sen välitöntä ympäristöä tarkoituksiin, jotka

aseellisen selkkauksen sattuessa saattaisivat tämän omaisuuden vahingoittumiselle alttiiksi. Kulttuuriomaisuuden suojeluun on myös kiinnitettävä huomiota puolustusvoimien ohjesäännöissä ja koulutuksessa. Kulttuuriomaisuuden tunnistamisen helpottamiseksi omaisuus voidaan merkitä yleissopimuksessa määritellyllä tunnusmerkillä.

Aseellisen selkkauksen aikana sovellettavat määräykset velvoittavat selkkauksen osapuolia ja eräissä tapauksissa myös selkkaukseen osallistumattomia valtioita. Kansainvälistä luonnetta vailla olevan selkkauksen osapuolten olisi ainakin sovellettava kulttuuriomaisuuden kunnioittamisesta koskevia yleissopimuksen määräyksiä.

Yleissopimus velvoittaa sopimuspuolia aseellisen selkkauksen aikana kunnioittamaan kulttuuriomaisuutta sekä turvaamaan sen säilyminen. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että kulttuuriomaisuuteen ei saa kohdistaa vihamielisiä tekoja. Tästä määräyksestä voidaan poiketa vain pakottavien sotilaallisten syiden niin vaatiessa. Miehitysvaltio sitoutuu suojelemaan kulttuuriomaisuutta miehittämällään alueella.

Rajoitettu määrä irtainta omaisuutta suojaavia säilytyspaikkoja ja tärkeätä kiinteätä kulttuuriomaisuutta voidaan yleissopimuksessa mainituin ehdoin asettaa erityissuojelun alaiseksi. Edellytyksenä on, että omaisuus sijaitsee riittävän kaukana sotilaallisesti tärkeistä kohteista ja että sitä ei käytetä sotilaallisiin tarkoituksiin. Aseellisen selkkauksen aikana sopimuspuoli voi perustaa kulttuuriomaisuutta varten tilapäissuojan, joka myös voidaan asettaa tietyn edellytyksin erityissuojelun alaiseksi. Lisäksi kulttuuriomaisuuden kuljetus voi tapahtua erityissuojelun alaisena.

Erityissuojelun alainen kulttuuriomaisuus merkitään erityiseen luetteloon, jota pitää Unescon pääjohtaja. Yleissopimuksessa on määräykset erityissuojelun alaisen kulttuuriomaisuuden merkitsemisestä erityisellä tunnusmerkillä. Sopimuspuolet sitoutuvat takaamaan tällaisen kulttuuriomaisuuden koskemattomuuden. Suojelumääräyksistä voidaan poiketa vain pakottavien sotilaallisten syiden ehdottomasti niin vaatiessa.

Aseellisen selkkauksen sattuessa selkkauksen osapuolen hyväksi toimiva suojeluvaltio valvoo ja huolehtii muutenkin yleissopimuksen täytäntöönpanosta. Suojeluvaltiot on yleissopimuksessa määritelty valtioiksi, jotka ovat vastuussa selkkauksen osapuolten etujen suojelusta.

Sopimuspuolet voivat nimetä kansainväliseen luetteloon henkilöitä, joiden piiristä valitaan aseellisen selkkauksen osapuolten hyväksymät pääkomissaari ja valtuutetut huolehtimaan aseellisen selkkauksen aikana kulttuuriomaisuuden suojelun kannalta tarpeellisista erityistehtävistä. Pääkomissaari ja valtuutetut suorittavat valtuuksiensa rajoissa tutkimuksia ja muita kulttuuriomaisuuden suojelun kannalta tarpeelliseksi katsottuja toimenpiteitä.

Yleissopimukseen liittyvällä pöytäkirjalla pyritään estämään kulttuuriomaisuuden vieminen pois miehityltä alueelta. Pöytäkirjassa on myös määräykset tällaisen omaisuuden haltuunottamisesta ja palauttamisesta miehitetynä olleeseen valtioon. Pöytäkirjan sopimuspuoli on velvollinen vihollisuuksien päättyessä palauttamaan alueellaan olevan, yleissopimuksen vastaisesti maasta viedyn kulttuuriomaisuuden miehitetynä olleen alueen viranomaisille. Kulttuuriomaisuuden viennin estämisestä vastuussa ollut sopimuspuoli on velvollinen suorittamaan vahingonkorvausta sille, jonka hallussa palautettava omaisuus on ollut, jos tämä on ollut vilpittömässä mielessä.

3. Yleissopimuksen ja siihen liittyvän pöytäkirjan merkitys

Yleissopimuksen ja siihen liittyvään pöytäkirjan uudistaminen on ollut esillä viime vuosina, koska niiden ei voida enää katsoa täysin vastaavan nykyajan tarpeita. Sotilaallisen teknologian kehitys ja yleissopimuksen eräiden menettelymääräysten joustamattomuus on todettu tärkeimmiksi syiksi uudistaa yleissopimusta. Ensisijaisena pidetään kuitenkin tällä hetkellä sitä, että yleissopimuksen määräysten käytännön soveltamista tehostettaisiin ja tiedotusta sen määräyksistä lisättäisiin sekä sitä, että mahdollisimman moni valtio liittyisi yleissopimukseen.

Yleissopimus ja siihen liittyvä lisäpöytäkirja ovat osittaisesta vanhentuneisuudesta huolimatta kuitenkin säilyneet alan keskeisinä kansainvälisinä asiakirjoina. Viime aikoina yleissopimusta ja erityisesti sen määräyksiä Unescolta saatavasta teknisestä avusta on sovellettu useissa selkkauksissa, esimerkiksi Lähi-idässä ja entisessä Jugoslaviassa.

Suomi on perinteisesti pitänyt tärkeänä sekä kulttuuriomaisuuden suojelua että kansainvälistä yhteistyötä sodan ja sen tuhojen estämi-

seksi. Suomi onkin sopimuspuolena useissa näitä aloja koskevissa yleissopimuksissa. Suomen liittyminen nyt esillä olevaan yleissopimukseen, jonka osapuolina on jo 80 valtiota, on Suomen tässä asiassa omaksuman linjan mukaista.

Yleissopimukseen liittyminen lisääi suomalaisen kulttuuriomaisuuden kansainvälistä suojaa. Se laajentaisi myös tämän omaisuuden tuntemusta ja kansainvälistä kulttuuriyhteistyötä. Suomen on tarkoitus yleissopimukseen liittyttyään toimittaa Unescon pääsihteerille luettelo kulttuuriomaisuudesta, joka tulisi asettaa yleissopimuksessa tarkoitettun erityissuojelun alaiseksi. Luettelon laatiminen käynnistetään lähiaikoina.

4. Kulttuuriomaisuuden suojelun järjestäminen Suomessa

Valmiuslain (1080/1991) 40 §:n mukaan valtion viranomaisten ja liikelaitosten tulee varmistaa tehtäviensä mahdollisimman häiriötön hoitaminen myös poikkeusoloissa. Poikkeusoloihin on varauduttava valmiussuunnitelmin ja etukäteisvalmisteluin. Poikkeusoloihin varautumista johtaa ja valvoo valtioneuvosto ja kukin ministeriö hallinnonalallansa.

Väestönsuojelulain (438/1958) mukaan väestönsuojelun tarkoituksena on väestön ja omaisuuden turvaaminen sodan ja muiden siihen verrattavien olosuhteiden aiheuttamilta tuhoilta, sekä tällaisten vahinkojen rajoittaminen ja seurausten lieventäminen. Nämä tehtävät perustuvat pääsääntöisesti normaaliolojen hallintotehtäviin ja organisaatioihin. Valtion, kuntien ja kuntainliittojen viranomaiset, muut julkiset yhteisöt sekä valtion liikelaitokset ovat siten velvollisia huolehtimaan toimialaansa kuuluvista väestönsuojelutehtävistä.

Väestönsuojelun ylin johto ja valvonta kuuluu sisäasiainministeriölle. Läänissä väestönsuojelua johtaa ja valvoo lääninhallitus. Paikallisella tasolla väestönsuojelusta vastaavat kunnat. Kulttuuriomaisuuden suojele yleissopimuksen tarkoittamalla tavalla kuuluu myös opetusministeriölle sekä valmiuslain että väestönsuojelulain mukaisen varautumisvelvollisuuden nojalla. Asia sisällytettäisiin opetusministeriön hallinnonalan valmiussuunnittelua ja väestönsuojelutehtäviä koskeviin ohjeisiin ja määräyksiin.

Kuntien pelastuspalvelusuunnitelmissa on jo

luetteloitu kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita erityiskohteiksi, joissa tapahtuviin pelastustoimiin on erityisesti varauduttava. Yleissopimuksen mukainen kohteiden luettelointi ja suojelutoimenpiteiden suunnittelu otettaisiin huomioon myös pelastuspalvelusuunnitelmissa, ja se edistäisi siten kulttuuriomaisuuden turvaamista myös tulipalojen ja muiden normaalioloissa tapahtuvien onnettomuuksien varalta.

Yleissopimuksen täyttämöpanosta tulisivat huolehtimaan lisäksi museovirasto ja puolustushallinto. Museoviraston tehtävä on museovirastosta annetun asetuksen (119/1992) mukaan muun muassa johtaa ja kehittää maan muinaismuistohallintoa, toimia alan asiantuntijaviranomaisena, hoitaa ja valvoa kulttuuri-perintöä sekä suorittaa sen säilyttämiseen liittyvää tutkimusta, neuvontaa ja valistustoimintaa. Museovirastolle tulisi siten lähinnä kuuluaan yleissopimuksessa tarkoitettujen suojeltavien kohteiden määrittely ja asiantuntija-avun antaminen muissa kulttuuriomaisuuteen liittyvissä kysymyksissä.

Puolustushallinnon tehtävänä on arvioida, täyttävätkö erityissuojeluun asetettavat kohteet yleissopimuksen 8 artiklassa tarkoitettut ehdot. Lisäksi se huolehtii sopimuksen 7 artiklassa mainituista tehtävistä. Varusmiehet ja kantanäkökunta saavat nykyisin humanitaarista koulutusta, jossa käsitellään muun muassa sodan oikeussääntöjä. Yleissopimuksessa tarkoitettut koulutustavoitteet voitaisiin liittää tähän koulutukseen.

5. Esityksen taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset

Yleissopimuksella ei ole välittömiä taloudellisia tai organisatorisia vaikutuksia. Yleissopimuksesta rauhan aikana aiheutuvat tehtävät voidaan hoitaa valtion ja kuntien henkilöstöä lisäämättä.

Esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen mukaan Suomen valtio olisi kuitenkin velvollinen maksamaan lakiehdotuksessa mainituissa tapauksissa korvauksen siitä vahingosta, joka miehityltä alueelta viedyn kulttuuriomaisuuden takavarikoimisesta sekä palauttamisesta on aiheutunut oikeudenhaltijalle. Eräissä tapauksissa Suomi voisi kuitenkin periä näin maksamansa korvauksen takaisin siltä valtiolta, joka yleissopimukseen liittyvän pöytäkirjan mukaan on asiassa korvausvelvollinen.

Valtion varoista suoritettava yksittäinen kor-

vaus saattaa olla huomattava. Korvattavat tapaukset ovat kuitenkin niin satunnaisia ja harvinaisia, ettei tällä korvausvelvollisuudella

voida katsoa olevan valtiontaloudellisia vaikutuksia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Yleissopimuksen ja sitä täydentävien täytäntöönpanosääntöjen sisältö

YLEISSOPIMUS

I LUKU. YLEISET MÄÄRÄYKSET SUOJELUSTA

1 artiklan mukaan kulttuuriomaisuudella tarkoitetaan sen alkuperästä tai omistajasta riippumatta:

— irtainta tai kiinteätä omaisuutta, jolla on huomattava merkitys kansojen kulttuuriperinnölle,

— rakennuksia, joiden pääasiallisena tarkoituksena on edellisessä kohdassa määritellyn irtaimen omaisuuden säilyttäminen tai näytteillä pitäminen,

— keskuksia, jotka sisältävät huomattavan määrän edellä mainittua kulttuuriomaisuutta ("muistomerkkikeskuksia").

Artiklassa luetellaan esimerkkejä yleissopimuksessa tarkoitettua kulttuuriomaisuudesta.

2 artiklan mukaan yleissopimusta sovellettaessa kulttuuriomaisuuden suojelulla tarkoitetaan sen turvaamista ja kunnioittamista.

3 artikla sisältää kulttuuriomaisuuden turvaamista koskevan perusvelvoitteen. Sopimuspuolten on jo rauhan aikana järjestettävä alueellaan olevan kulttuuriomaisuuden suojelu aseellisen selkkauksen varalta. Sopimuspuoli määrittelee itse, mitä toimenpiteitä se pitää tarpeellisena kulttuuriomaisuuden suojelemiseksi.

4 artiklan mukaan kulttuuriomaisuuden kunnioittaminen tarkoittaa sitä, että sopimuspuolet pidättäytyvät käyttämästä omalla tai toisen sopimuspuolen alueella olevaa omaisuutta ja sen välitöntä ympäristöä tarkoituksiin, jotka voivat aseellisen selkkauksen sattuessa saattaa tämän omaisuuden hävitykselle tai vahingoittumiselle alttiiksi. Sopimuspuolten on myös pidättäydyttävä tällaiseen omaisuuteen kohdis-

tuvista vihamielisyyksistä. Artikla koskee myös tapauksia, joissa sopimuspuoli on miehittänyt toisen sopimuspuolen alueen. Näistä velvoitteista voidaan poiketa vain pakottavan sotilaallisen syyn ehdottomasti niin vaatiessa.

Lisäksi sopimuspuolet sitoutuvat kieltämään, ehkäisemään ja tarvittaessa lopettamaan kulttuuriomaisuuteen kohdistuvat hävitystoimet. Ne sitoutuvat olemaan takavarikoimatta toisen sopimuspuolen alueella olevaa irtainta kulttuuriomaisuutta ja pidättäytyvät kaikista kulttuuriomaisuuteen kohdistuvista kostotoimista.

Sopimuspuoli ei vapaudu artiklan velvoitteista sillä perusteella, että toinen sopimuspuoli ei ole ryhtynyt 3 artiklassa edellytettyihin turvaamistoimiin.

5 artiklassa määritellään ne kulttuuriomaisuuden suojelemiseen liittyvät toimenpiteet, joihin sopimuspuolen on ryhdyttävä, jos se on kokonaan tai osittain miehittänyt toisen sopimuspuolen alueen.

6 artiklan mukaan kulttuuriomaisuuden tunnistamisen helpottamiseksi omaisuus voidaan varustaa tunnusmerkillä, josta tarkemmat määräykset ovat 16 artiklassa ja täytäntöönpanoa koskevien sääntöjen 17 artiklassa. Suomessa merkitsemisestä päätettäisiin kulttuuriomaisuuden suojelusta vastaavien viranomaisten kesken.

7 artikla koskee niitä toimenpiteitä, joihin sopimuspuolen on ryhdyttävä rauhan aikana sotaväen piirissä yleissopimuksen noudattamisen turvaamiseksi. Artiklan 1 kappaleen mukaan sotaväen ohjesääntöihin on sisällytettävä sellaisia määräyksiä, joilla voidaan edistää yleissopimuksen noudattamista. Kappaleeseen sisältyy lisäksi yleisluonteinen velvoite siitä, että sopimuspuolet sitoutuvat edistämään puolustusvoimissaan kaikkien kansojen kulttuurin ja kulttuuriomaisuuden kunnioittamisen henkeä.

Artiklan 2 kappaleessa edellytetään, että puolustusvoimia varten suunnitellaan tai perustetaan oma organisaatio tai erityisesti koulutet-

tuja henkilöitä, jotka varmistavat kulttuuriomaisuuden kunnioittamisen ja ovat yhteistyössä kulttuuriomaisuuden turvaamisesta vastuussa olevien siviiliviranomaisten kanssa.

Tähän artiklaan liittyvät velvoitteet toteuttaa Suomessa puolustushallinto. Ohjeistus ja koulutus voidaan liittää puolustusvoimien voimassa oleviin sodan oikeussääntöjä käsitteleviin ohjesääntöihin ja koulutusohjelmaan.

II LUKU. ERITYISSUOJELU

8 artiklassa määritellään, mikä kulttuuriomaisuus voidaan asettaa erityissuojeluun, sekä tämän suojelun myöntämisen edellytykset.

Erityissuojeluun voidaan asettaa rajoitettu määrä suojia, joiden tarkoituksena on suojata irtainta kulttuuriomaisuutta aseellisen selkkauksen varalta, muistomerkkikeskuksia ja muuta erittäin tärkeitä kiinteitä kulttuuriomaisuuksia.

Erityissuojelun myöntäminen edellyttää, että — suojeltava omaisuus sijaitsee riittävän kaukana suurista teollisuuskeskuksista tai tärkeistä sotilaallisesti arasta kohteesta (esimerkiksi lentokenttä, radioasema, rautatieasema);

— suojeltavaa omaisuutta ei käytetä sotilaallisiin tarkoituksiin. Artiklassa on määritelty tarkemmin se, mitä pidetään käyttönä sotilaallisiin tarkoituksiin. Kulttuuriomaisuus voidaan asettaa erityissuojeluun, vaikka se sijaitsee lähellä sotilaallisesti tärkeitä kohteita, jos suojelua pyytävä sopimuspuoli sitoutuu olemaan käyttämättä tätä kohteita sotilaallisiin tarkoituksiin, ja erityisesti milloin kohteena on tärkeä liikennekeskus, ohjaamaan liikenteen muualle. Irtaimen omaisuuden suoja voidaan asettaa erityissuojeluun sen sijaintiin katsomatta, jos sen rakenne todennäköisesti kestää pommituksen.

Erityissuojelu myönnetään siten, että kulttuuriomaisuus merkitään erityiseen kansainväliseen rekisteriin. Tarkemmat määräykset myöntämismenettelystä ja rekisteristä ovat yleissopimuksen täytäntöönpanosäännöissä.

Yleissopimuksen tultua voimaan on puolustushallinnon ja kulttuuriomaisuuden suojelusta vastaavien viranomaisten kesken tarkoitusta pohdittava, mitä omaisuutta Suomen osalta tulisi asettaa erityissuojeluun.

9 artiklan mukaan sopimuspuolet sitoutuvat

takaamaan erityissuojelussa olevan kulttuuriomaisuuden koskemattomuuden.

10 artiklan mukaan erityissuojelussa oleva omaisuus on aseellisen selkkauksen aikana varustettava selvästi erottuvalla tunnusmerkillä, joka määritellään 16 artiklassa. Tämä omaisuus on myös kansainvälisen valvonnan alainen täytäntöönpanosääntöjen mukaisesti.

11 artiklan mukaan erityissuojelussa olevan kulttuuriomaisuuden 9 artiklan mukainen koskemattomuus voidaan kumota vain väistämättömän sotilaallisen pakon sanelemassa poikkeustapauksissa ja ainostaan niin pitkäksi aikaa kuin tämä pakkotila kestää. Jos sopimuspuoli rikkoo 9 artiklassa tarkoitetun veloitteensa, ei vastapuolikaan ole velvollinen takaamaan koskemattomuutta rikkomuksen kestäessä. Artikla sisältää myös määräyksiä pakkotilan toteamisesta sekä koskemattomuuden kumoamisesta tehtävistä ilmoituksista.

III LUKU. KULTTUURIOMAISUUDEN KULJETUS

12 artiklan mukaan yksinomaan kulttuuriomaisuuden siirtoon tarkoitettu kuljetus — valtion alueella tai toisen valtion alueelle — voi olla erityissuojelun alainen. Artiklassa määritetään tällaisen kuljetuksen edellytykset. Sopimuspuolet pidättäytyvät kaikista erityissuojelussa olevaan kuljetukseen kohdistuvista vihamielisistä teoista.

13 artiklassa määrätään, että jos 12 artiklassa tarkoitettua menettelyä ei voida tilanteen kiireellisyyden vuoksi noudattaa, voidaan kuljetus kuitenkin toimeenpanna tässä artiklassa määrättyin edellytyksin.

14 artiklan mukaan yleissopimuksen 12 tai 13 artiklassa tarkoitettussa suojeluksessa oleva kulttuuriomaisuus ja yksinomaan tämän omaisuuden siirtoon käytetyt kuljetusvälineet nauttivat koskemattomuutta takavarikoimiselta, valtaukselta ja haltuunotolta. Artikla ei kuitenkaan rajoita oikeutta tarkastukseen tai valvontaan.

IV LUKU. HENKILÖSTÖ

15 artikla sisältää veloitteen kunnioittaa

myös niitä henkilöitä, joiden tehtävänä on suojella kulttuuriomaisuutta.

V LUKU. TUNNUSMERKKI

16 artiklassa määritellään yleissopimuksen mukainen tunnusmerkki käytettäväksi 17 artiklassa mainittuihin tarkoituksiin.

17 artiklasta ilmenee, mihin tarkoitukseen tunnusmerkkiä voidaan käyttää. Merkkiä käytetään tapauksesta riippuen joko sellaisenaan tai kolmasti toistettuna. Aseellisen selkkauksen aikana tunnusmerkkiä saa käyttää vain artiklassa mainituissa tapauksissa.

VI LUKU. YLEISSOPIMUKSEN SOVELTAMISALA

18 artiklassa määritellään, mistä ajankohdasta yleissopimusta sovelletaan. Niitä määräyksiä lukuunottamatta, joita sovelletaan rauhana aikana (esim. 3 ja 7 artikla), yleissopimusta sovelletaan, kun sota on julistettu tai muu aseellinen selkkaus on syttynyt kahden tai useamman sopimuspuolen välille. Asiaan ei vaikuta se, tunnustaako yksi tai useampi näistä sopimuspuolista sotatilan vallitsevan. Yleissopimusta sovelletaan myös, kun sopimuspuolen koko alue tai osa siitä on miehitetty, vaikka miehitys ei kohtaa aseellista vastarintaa.

Jos jokin selkkaukseen osallinen valtio ei ole sopimuksen osapuoli, sitoo yleissopimus kuitenkin sopimuspuolia niiden keskinäisissä suhteissa. Lisäksi yleissopimus sitoo sen osapuolia suhteessa siihen valtioon, joka ei ole sopimuspuoli, jos tämä on julistanut hyväksyvänsä sen määräykset.

19 artikla koskee sellaisia kansallisia selkkauksia, jotka puhkeavat jonkin sopimuspuolen alueella. Tällaisten selkkausten osapuolten on sovellettava ainakin kulttuuriomaisuuden kunnioittamista koskevia yleissopimuksen määräyksiä. Selkkauksen osapuolten tulee lisäksi pyrkiä saattamaan erityissopimuksilla voimaan muut yleissopimuksen määräykset kokonaan tai osittain. Unesco voi myös tarjota palveluksiaan selkkauksen osapuolille.

VII LUKU. YLEISSOPIMUKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

20 artiklan mukaan yleissopimusta sovellet-

taessa noudatettavasta menettelystä määrätään yleissopimuksen täytäntöönpanosäännöissä. Täytäntöönpanosäännöt ovat yleissopimuksen erillinen, mutta erottamaton osa. Täytäntöönpanosäännöissä määrätään muun muassa yleissopimuksen valvonnasta, kulttuuriomaisuuden asettamisesta erityissuojeluun, kulttuuriomaisuuden kuljetuksesta sekä tunnusmerkistä.

21 artiklan mukaan yleissopimuksen täytäntöönpanoon osallistuvat myös suojeluvalliot, joiden tehtävänä on suojella selkkauksen osapuolten etuja.

22 artiklan mukaan suojeluvaltioiden tulee tarjota palveluksiaan aina, kun ne pitävät sitä tarpeellisena kulttuuriomaisuuden suojelemiseksi. Näin on meneteltävä erityisesti silloin, kun selkkauksen osapuolten kesken on erimielisyyttä yleissopimuksen tai täytäntöönpanosääntöjen soveltamisesta tai tulkitsemisesta. Tarkoituksena on saada selkkauksen osapuolet neuvottelemaan keskenään erimielisyyden ratkaisemiseksi.

23 artiklan mukaan Unesco voi antaa sopimuspuolille teknistä apua yleissopimuksen tai sen täytäntöönpanosääntöjen soveltamiseen liittyvissä ongelmissa ohjelmansa ja voimavarojensa asettamissa rajoissa.

24 artiklan mukaan sopimuspuolet voivat tehdä erityissopimuksia kaikista niistä asioista, joista ne pitävät erityismääräyksiä tarpeellisina, kulttuuriomaisuuden tai sitä suojelevan henkilöstön suojaa kuitenkaan vähentämättä.

25 artiklan mukaan tarkoitus on, että yleissopimuksen periaatteet tulisivat laajalti tunnetuiksi. Sopimuspuolet sitoutuvatkin artiklan mukaan saattamaan yleissopimuksen sisällön tunnetuksi mahdollisimman laajassa mitassa sekä rauhan että aseellisen selkkauksen aikana. Sopimuspuolet ovat erityisesti velvollisia saattamaan sopimuksen sisällön opiskelun sotilas-koulutusohjelmaansa ja mahdollisuuksien mukaan myös osaksi siviiliopetusohjelmaansa.

26 artiklan mukaan sopimuspuolten on toimitettava toisilleen yleissopimuksen ja sen täytäntöönpanosääntöjen viralliset käännökset. Sopimuspuolet ovat velvollisia toimittamaan vähintään joka neljäs vuosi Unescon pääjohtajalle selvityksen niistä toimenpiteistä, joihin on ryhdytty sopimuksen täytäntöönpanemiseksi.

27 artiklan mukaan Unescon pääjohtaja voi kutsua koolle sopimuspuolien edustajia tutkimaan yleissopimuksen ja sen täytäntöönpanosääntöjen soveltamiseen liittyviä kysymyksiä ja laatimaan niihin liittyviä suosituksia. Tällainen

kokous voi lisäksi tarkistaa yleissopimusta ja sen täytäntöönpanosääntöjä 39 artiklan määräysten mukaisesti, jos sopimuspuolten enemmistö on edustettuna.

28 artiklassa edellytetään, että yleissopimuksen määräysten rikkominen ja käskyn antaminen siihen tulee rangaistavaksi rikosoikeudellisten tai kurinpidollisten säännösten mukaisesti. Suomessa nämä rikokset tulisivat rangaistaviksi joko sotarikoksia koskevien rangaistussäännösten (RL 13 luvun 1 ja 3 §) tai muiden rangaistussäännösten mukaan (RL 13 luvun 2 §, 35 luvun 2 §, 34 luvun 2 ja 5 § sekä 45 luvun 2 §).

LOPPUMÄÄRÄYKSET

29—40 artiklaan sisältyvät tavanomaiset loppumääräykset, joissa määrätään yleissopimuksen allekirjoittamisesta, ratifioinnista, voimaantulosta, muuttamisesta ja irtisanomisesta sekä yleissopimusta koskevista ilmoituksista. Yleissopimus tulee voimaan siihen liittyneen valtion osalta kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun liittymiskirja on talletettu.

YLEISSOPIMUKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANOJA KOSKEVAT SÄÄNNÖT

I LUKU. VALVONTA

1 artiklan mukaan Unescon pääjohtaja ylläpitää luetteloa niistä henkilöistä, jotka sopimuspuolet ovat nimenneet päteviksi hoitamaan kulttuuriomaisuuden pääkomissaarin tehtäviä.

2 artiklassa määrätään valvonnan järjestämisestä. Sopimuspuolen joutuessa aseelliseen selkkaukseen:

— nimeää selkkaukseen osallistuva valtio edustajan alueellaan sijaitsevaa kulttuuriomaisuutta varten,

— toisen valtion alueen miehittänyt sopimuspuoli nimeää miehitettyä alueella sijaitsevaa kulttuuriomaisuutta varten erityisedustajan,

— suojeluvaltio, joita on kutakin selkkauksen osapuolta varten, nimeää 3 artiklan mukai-

sesti valtuutetun sitä selkkauksessa olevaa osapuolta varten, jonka hyväksi se toimii,

— tällaiselle sopimuspuolelle nimetään kulttuuriomaisuuden pääkomissaari 4 artiklan mukaisesti.

3 artiklan mukaan suojeluvaltiot nimeävät selkkauksen osapuolen alueella toimivan valtuutettunsa diplomaatti- tai konsuliedustustonsa virkamiehistä tai muista henkilöistä. Nimeäminen edellyttää asemamaan suostumusta.

4 artiklan mukaan pääkomissaari valitaan kansainvälisestä henkilöluettelosta asemamaan ja vastapuolen hyväksi toimivien suojeluvaltioiden keskenään tekemän sopimuksen mukaisesti. Jos nämä eivät pysty sopimaan asiasta, nimeää pääkomissaarin Kansainvälisen tuomioistuimen puheenjohtaja. Pääkomissaari ei tällöin saa kuitenkaan ryhtyä hoitamaan tehtävänsä ennen kuin asemamaa on hyväksynyt nimeämisen.

5 artiklassa määrätään valtuutettujen tehtävistä. Heidän tehtävänä on todeta yleissopimuksen rikkomiset ja asemamaan suostumuksella tutkia niitä sekä tehdä esityksiä varmistukseen rikkomusten keskeyttämisen. Valtuutettujen tulee olla yhteydessä pääkomissaariin.

6 artiklassa määrätään pääkomissaarin tehtävistä. Pääkomissaarilla on keskeinen merkitys asemamaansa kulttuuriomaisuuden suojelemisessa aseellisen selkkauksen aikana. Hän käsittelee kaikki ne asiat, jotka hänelle on osoitettu sopimuksen soveltamisen yhteydessä, yhdessä asemamaansa ja asianomaisten valtuutettujen kanssa. Pääkomissaari voi asemamaansa suostumuksella esimerkiksi määrätä toimitettavaksi tutkimuksen tai itse johtaa sitä, tehdä selkkauksen osapuolille tai suojeluvaltioiden tarpeelliseksi katsomiaan esityksiä ja selvityksiä.

7 artiklan mukaan pääkomissaari voi nimetä avukseen tarkastajia ja asiantuntijoita, joiden asettaminen on saatettava asemamaan hyväksyttäväksi.

8 artiklassa asetetaan erinäisiä vaatimuksia pääkomissaarin, valtuutettujen tarkastajien ja asiantuntijoiden toiminnalle. He eivät saa missään oloissa ylittää toimivaltuuksiaan. Heidän on erityisesti otettava huomioon asemamaansa turvallisuustarpeet ja toimittava tämän sopimuspuolen heille osoittaman sotilaallisen tilanteen vaatimusten mukaisesti.

9 artiklassa määrätään sijaantulevista suoje-

luvaltioista ja niiden tehtävistä, kun selkkauksen osapuoli ei saa tai on lakannut saamasta hyötyä suojeluvaltion toimista.

10 artiklan mukaan pääkomissaarin, tarkastajien ja asiantuntijoiden palkkioista ja kuluista huolehtii asemamaa. Suojeluvaltioiden valtuutettujen palkkioista ja kuluista sopivat suojeluvaltiot ja ne valtiot, joiden hyväksi suojeluvaltiot toimivat.

II LUKU. ERITYISSUOJELU

11 artiklan mukaan sopimuspuolen ennalta arvaamattomien olosuhteiden vuoksi perustama tilapäissuoja voidaan asettaa erityissuojeluun artiklassa mainitun edellytyksin. Edellytysten täytyttyä pääkomissaari voi pyytää Unescon pääjohtajaa merkitsemään tilapäissuojan 12 artiklassa tarkoitettuun rekisteriin.

12 artikla sisältää perusmääräykset yleissopimuksen 8 artiklassa tarkoitettuun rekisteristä. Rekisteriä pitää Unescon pääjohtaja. Artiklassa määritellään myös rekisterin rakenne.

13 artiklan mukaan pyyntö kulttuuriomaisuuden merkitsemisestä rekisteriin tehdään Unescon pääjohtajalle. Artiklassa on määräykset hakemuksen sisällöstä. Miehityksen sattuesssa myös miehittäjävaltiolla on oikeus tehdä tällainen hakemus.

14 artiklan mukaan sopimuspuoli voi esittää vastalauseen rekisteröintiä koskevan pyynnön johdosta. Rekisteröintiä voidaan vastustaa kahdella perusteella: omaisuus ei ole kulttuuriomaisuutta tai omaisuus ei ole yleissopimuksen 8 artiklassa mainittujen ehtojen mukainen. Kulttuuriomaisuus voidaan merkitä rekisteriin myös väliaikaisesti, mikäli rekisteröintiä pyytänyt sopimuspuoli joutuu aseelliseen selkkaukseen pyynnön esittämisen jälkeen.

Rekisteröintiä koskeva riita voidaan ratkaista välimiesmenettelyssä. Rekisteröintiä koskevan riidan osapuoli voi antaa selityksen, että se ei halua käyttää välimiesmenettelyä. Tällöin Unescon pääjohtajan tulee toimittaa vastalause sopimuspuolille, jotka voivat kahden kolmasosan määränemmistöllä vahvistaa vastalauseen.

15 artiklassa on yksityiskohtaisia määräyksiä rekisterin ylläpitämisestä.

16 artiklassa määrätään rekisteröinnin tai 14 artiklassa tarkoitettun väliaikaisen rekisteröinnin peruuttamisesta.

III LUKU. KULTTUURIOMAISUUDEN KULJETUS

17 artiklassa määrätään menettelystä kulttuuriomaisuuden kuljetuksen koskemattomuuden saavuttamiseksi. Pyyntö kulttuuriomaisuuden siirtämisestä erityissuojelun alaisena osoitetaan kulttuuriomaisuuden pääkomissaarille. Pyyntöstä tulee käydä ilmi artiklassa mainitut seikat. Pääkomissaarin on neuvoteltava suojeluvaltioiden edustajien kanssa ehdotetuista toimenpiteistä ja ilmoitettava selkkauksen osapuolille siirrosta. Pääkomissaari nimeää yhden tai useamman tarkastajan varmistamaan, että siirto tapahtuu yleissopimuksen mukaisesti.

18 artiklassa on määräykset kulttuuriomaisuuden kuljettamisesta toisen valtion eli tallettajavaltion alueelle. Tallettajavaltion on huolehdittava sen alueelle siirretystä kulttuuriomaisuudesta ja palautettava omaisuus kuuden kuukauden kuluessa palauttamista koskevan pyynnön esittämisestä. Tallettajavaltio voi erityistapauksissa siirtää omaisuuden kolmanteen valtioon tallettavan valtion suostumuksella.

19 artiklan mukaan sopimuspuoli, joka miehittää toisen sopimuspuolen alueen, voi siirtää kulttuuriomaisuutta samalla alueella sijaitsevaan suojaan, vaikka se ei voisikaan noudattaa 17 artiklan mukaista menettelyä. Siirtoa ei pidetä yleissopimuksen vastaisena, jos pääkomissaari toteaa siirron välttämättömäksi.

IV LUKU. TUNNUSMERKKI

20 artiklassa määrätään siitä, miten tunnusmerkkiä on käytettävä.

21 artiklan mukaan kulttuuriomaisuuden suojelusta ja täytäntönpäytäntöjen mukaisesta valvonnasta vastaava henkilöstö saa pitää erityistä käsivarsinauhaa. Heillä tulee olla myös henkilökortti, jonka kukin sopimuspuoli valmistaa sääntöihin liitettyä mallia hyväksi käyttäen.

2. Pöytäkirjan sisältö

I luku

1 kappaleen mukaan sopimuspuoli sitoutuu estämään kulttuuriomaisuuden viennin valtaamaltaan alueelta.

2 kappaleen mukaan sopimuspuoli sitoutuu

ottamaan haltuunsa kulttuuriomaisuuden, joka on tuotu sen alueelle miehitetystä alueelta.

3 kappaleen mukaan sopimuspuoli sitoutuu palauttamaan vihollisuuksien päätyttyä 1 kohdan periaatteiden vastaisesti viedyn kulttuuriomaisuuden. Tällaista omaisuutta ei saa pidättää sotakorvauksena.

4 kappaleen mukaan sen sopimuspuolen, jonka velvollisuutena oli estää kulttuuriomaisuuden vieni miehittämältään alueelta, on maksettava korvaus sille, joka pitää vilpittömässä mielessä hallussaan edellisessä kappaleessa tarkoitettua palautettavaa omaisuutta.

II luku

5 kappaleen mukaan sopimuspuolen on palautettava vihollisuuksien päätyttyä kulttuuriomaisuus, jonka toinen sopimuspuoli on tallettanut ensiksi mainitun sopimuspuolen alueelle suojellakseen sitä aseelliselta selkkaukselta.

6—15 kappaleeseen sisältyvät loppumääräykset pöytäkirjaan liittyvistä ilmoituksista ja selityksistä sekä pöytäkirjan allekirjoittamisesta, ratifioinnista, voimaantulosta ja irtisanomisesta. Valtio voi allekirjoittamisen, ratifioinnin tai liittymisen yhteydessä selittää, etteivät I tai II luvun määräykset sido sitä.

3. Laki kulttuuriomaisuuden suojelemista aseellisen selkkauksen sattua koskevan pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä ja pöytäkirjan soveltamisesta

Lakiehdotus koskee sellaista yleissopimuksen 1 artiklan a kohdassa tarkoitettua irtainta omaisuutta, jolla on huomattava merkitys kansojen kulttuuriperinnölle. Esimerkkinä sellaisesta omaisuudesta mainitaan taideteokset, käsikirjoitukset, kirjat ja muut esineet, joilla on taiteellista, historiallista tai muinaistieteellistä merkitystä sekä tieteelliset kokoelmat ja merkittävät kirja- tai arkistokokoelmat tai kokoelmat, jotka sisältävät edellä mainitusta omaisuudesta tehtyjä jäljennöksiä.

1 §. Pykälä sisältää tavanomaisen blankettisäännöksen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten hyväksymisestä.

2 §. Pöytäkirjan 2 kappale asettaa sopimuspuolelle ehdottoman velvollisuuden ottaa hal-

tuunsa miehitetystä alueelta sen alueelle tuotu pöytäkirjan 1 kappaleessa tarkoitettu kulttuuriomaisuus. Tätä sopimusvelvoitetta vastaavasti pykälässä säädettäisiin, että Suomeen tuotu kulttuuriomaisuus olisi oikeusministeriön vaatimuksesta takavarikoitava (2 § 1 mom). Takavarikon toimittamisessa noudatettaisiin soveltuvin osin esitutkinnassa sovellettavia pakkokeinolain (450/87) säännöksiä. Takavarikoimisesta päättäisi oikeusministeriön määräyksestä pidättämiseen oikeutettu virkamies. Poliisimies tai tullimies saisi kiiretapauksessa ilman pidättämiseen oikeutetun virkamiehen määräystäkin ottaa esineen haltuunsa. Esineen löytämiseksi voitaisiin niinkään toimittaa pakkokeinolain 5 luvussa tarkoitettu etsintä. Kotietsintä voitaisiin siten toimittaa, jos erittäin pätevin perustein voidaan olettaa, että etsinnällä saatetaan löytää takavarikoitava esine (PKL 5 luku 2 § 2 mom).

3 §. Pykälän 1 momentin mukaan takavarikoimista koskeva päätös on saatettava kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä tuomioistuimen vahvistettavaksi. Asia käsiteltäisiin Helsingin käräjäoikeudessa tai sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä takavarikko on toimitettu.

Pykälän 2 momentin mukaan tuomioistuin päättäisi takavarikon vahvistaessaan takavarikon voimassaolosta. Tuomioistuin voisi asettaa voimassaololle tietyn määräajan tai määrätä, että takavarikko on voimassa toistaiseksi, esimerkiksi kun takavarikon kohteena olevaa omaisuutta ei voida palauttaa aseellisen selkkauksen jatkuessa. Takavarikon voimassaoloa voidaan pidättämiseen oikeutetun virkamiehen tekemästä pyynnöstä jatkaa edellyttäen, että pyyntö on tehty ennen määräajan päättymistä.

Pykälän 3 momentin mukaan takavarikon kumoamisesta, muutoksenhausta ja takavarikoidun esineen palauttamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä pakkokeinolain 4 luvun 11 §:n 1 momentissa sekä 16 ja 17 §:ssä säädetään. Takavarikko on siten kumottava niin pian kuin se ei ole enää tarpeen (PKL 4 luku 11 § 1). Tuomioistuimen takavarikkoa koskevasta päätöksestä saa erikseen valittaa, mutta muutoksenhaku ei estä esineen takavarikoimista (PKL 4 luku 16 § 1 mom). Takavarikon voimassaolon pidentämistä koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta (16 § 2 mom). Pakkokeinolain 4 luvun 17 §:ssä säädetään takavarikoidun esineen palauttamisesta, kun takavarikko on kumottu.

4 §. Oikeusministeriö päättää vieraan valtion pyynnöstä takavarikoidun omaisuuden palauttamisesta vieraan valtion toimivaltaiselle viranomaiselle (1 mom).

Ennen kuin oikeusministeriö tekee asiassa päätöksen, sen on annettava vieraan valtion pyyntö ja sen perusteet tiedoksi esineen omistajalle ja muulle oikeuden haltijalle paitsi jos oikeusministeriö katsoo, että Suomella ei ole pöytäkirjan mukaista palautusvelvollisuutta. Oikeudenhaltijaa on samalla kehotettava asetuksessa määrääjässä ilmoittamaan oikeusministeriölle, vastustaako hän esineen palauttamista sekä ilmoittamaan korvausvaatimuksensa. Jos oikeudenhaltija ei määrääjässä ilmoita vastustavansa palauttamista tai vaativansa korvausta, oikeusministeriö voi päättää esineen palauttamisesta.

5 §. Jos oikeuden haltija sitä vastoin ilmoittaa vastustavansa esineen palauttamista tai vaativansa korvausta, oikeusministeriön on saatettava asia takavarikosta päättäneen tuomioistuimen ratkaistavaksi. Korvauksen määräämistä voidaan sopia ilman oikeudenkäyntiäkin. Jos tuomioistuin katsoo, ettei luovuttamiseen ole laillisia edellytyksiä, pyyntöön omaisuuden palauttamisesta ei voida suostua ehdotetun lain nojalla. Tuomioistuin tutkii myös, onko oikeuden haltijalla 6 §:n perusteella oikeus korvaukseen sekä päättää korvauksen määrästä. Tuomioistuimen päätökseen saisi hakea muutosta.

6 §. Omaisuuden palauttaminen aiemmin miehitettyä olleelle sopimuspuolelle on eräänlaista kansainvälistä virka-apua, jolla tilanne palautetaan sellaiseksi kuin se todennäköisesti olisi ollut ilman aseellista selkkausta. Kun omaisuus palautetaan, ei tämä sisällä vieraan valtion viranomaista sitovaa kannanottoa omaisuuteen kohdistuvasta omistusoikeudesta tai muusta oikeudesta, vaan nämä määräytyvät lähtökohtaisesti sen valtion lainsäädännön mukaan, johon omaisuus palautetaan.

Sopimuspuolella on velvollisuus ottaa haltuunsa ja palauttaa pöytäkirjassa tarkoitetuissa tapauksissa sen alueelle tuotu kulttuuriomaisuus riippumatta siitä, onko oikeuden haltija omistusoikeuden tai muun oikeuden saadessaan tai maahantuonnin yhteydessä ollut tietoinen siitä, että omaisuus on viety aseellisen selkkauksen aikana miehitetyltä alueelta. Pöytäkirjan 4 kappaleen mukaan sen sopimuspuolen, jonka velvollisuutena oli estää kulttuuriomaisuuden vienti miehittämältään alueelta, tulee maksaa korvaus vilpittömässä mielessä

olevalle palautettavan omaisuuden haltijalle. Omaisuuden palauttavalla sopimuspuolella ei pöytäkirjan mukaan ole korvausvelvollisuutta vilpittömässä mielessä olevaan oikeuden haltijaan nähden.

Periaatteellista ja käytännön syistä kuitenkin ehdotetaan, että korvaus vilpittömässä mielessä olevalle oikeuden haltijalle maksettaisiin ensisijaisesti Suomen valtion varoista. Tämä korvaus voitaisiin vaatia diplomaattista tietä takaisin pöytäkirjan 4 kappaleessa tarkoitettulta valtiolta. Korvauksen suorittamisesta päättäisi oikeusministeriö siltä osin kuin asiaa ei ole saatettu tuomioistuimen ratkaistavaksi. Oikeuden haltija olisi oikeutettu saamaan hänelle esineen takavarikoinnista tai palauttamisesta aiheutuneesta vahingosta täyden korvauksen. Korvauksen suuruuden määrittämisessä olisi sovellettava yleisiä korvausoikeudellisia periaatteita.

Sellaisia tapauksia saattaa esiintyä, joissa korvauksen maksaminen on perusteltua, vaikka oikeuden haltija ei olisi edellä kerrotulla tavalla vilpittömässä mielessä. Näin voisi olla esimerkiksi silloin, kun oikeuden haltija on tosin tiennyt, että kysymyksessä oli miehitettyä alueelta viety suojelun alainen omaisuus, mutta esineen poisviemisen tarkoituksena on ollut estää esineen tuhoutuminen taikka kun kysymyksessä on oikeuden haltijan hallinnassa alunperinkin ollut, maastapaon vuoksi mukaan otettu omaisuus, jonka palauttaminen aiheuttaisi todennäköisesti omistusoikeuden menetyksen ilman lunastusta tai muuta vastaavaa korvausta siltä valtiolta, jonne esine palautetaan. Pykälän mukaan oikeuden haltijalla olisikin oikeus korvaukseen, kun se maksamista voidaan muuten pitää perusteltuna.

7 §. Lakiehdotuksessa tarkoitettujen omaisuuden säilyttämisestä Suomessa sekä sen palauttamisesta toiseen valtioon huolehtisi museovirasto. Museovirasto voi sopia omaisuuden väliaikaisesta sijoittamisesta valtion taidemuseoon tai muuhun asianomaiseen laitokseen. Museoviraston tehtävänä olisi lisäksi antaa erityisesti tuomioistuimelle ja oikeusministeriölle lausuntoja siitä, onko esinettä pidettävä pöytäkirjan 2 kappaleessa tarkoitettuna kulttuuriomaisuutena sekä muista erityistä asiantuntemusta edellyttävistä seikoista.

8 §. Pykälä sisältää asetuksenantovaltuussäännöksen. Tarkempia säännöksiä voi olla tarpeen antaa lähinnä viranomaisten välisestä yhteydenpidosta.

9 §. Ehdotettu laki tulisi voimaan asetuksella

säädettävänä ajankohtana. Lakia sovellettaisiin vain niissä tapauksissa, joissa omaisuus on tuotu Suomeen lain voimaantumisen jälkeen.

4. Voimaantulo

Yleissopimus ja pöytäkirja tulevat voimaan kolmen kuukauden kuluttua niitä koskevien liittymiskirjojen tallettamisesta. Esitykseen sisältyvä laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti yleissopimuksen ja pöytäkirjan kanssa.

5. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja säätämisjärjestys

Pöytäkirjan I luvun mukaan sopimuspuoli sitoutuu ottamaan haltuunsa ja palauttamaan sen alueelle miehitetystä alueelta tuodun kulttuuriomaisuuden riippumatta siitä, kenen hallussa omaisuus sillä hetkellä on ja riippumatta siitä, onko omaisuus saatu vilpittömässä mielessä. Hallitusmuodon 6 §:n mukaan Suomen kansalaisen omaisuus on turvattu lain mukaan, joten määräys kuuluu tästä syystä lainsäädännön alaan.

Esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen mukaan pöytäkirjassa tarkoitettu kulttuuriomaisuus on Suomessa takavarikoitava ja viholliuksien päätyttyä palautettava pöytäkirjassa määrättyllä tavalla. Tämä voi rajoittaa omistajalle tai muulle oikeuden haltijalle Suomen lain mukaan kuuluvaa oikeutta määrätä omaisuudesta tai käyttää sitä.

Ehdotetun lain mukaan oikeuden haltijalla on kuitenkin oikeus saada valtion varoista täysi korvaus takavarikoinnista tai palauttamisesta aiheutuneesta vahingosta, jos hän on ollut omaisuuden saadessaan vilpittömässä mielessä

tai jos korvauksen myöntämistä muuten voidaan pitää kohtuullisena. Tähän nähden ja ottaen huomioon esityksen tavoitteet, lakiehdotus voidaan käsitellä noudattamatta niin sanottua supistettua perustuslainsäätämisjärjestystä. Ehdotetulla lailla ei olisi taannehtivaa vaikutusta.

Pöytäkirjan edellä mainitun määräyksen toteuttamiseksi olisi lisäksi annettava muita laintasoisia säännöksiä, jotka koskisivat kyseisen omaisuuden takavarikkoa ja palauttamista sekä siihen liittyviä korvauksia. Esitykseen liittyvään lakiehdotukseen sisältyvät siten säännökset yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista sekä viranomaisten toimivallasta.

Itse yleissopimus ei sisällä lainsäädännön alaan kuuluvia tai muuten eduskunnan suostumusta vaativia määräyksiä. Yleissopimukselle pyydetään kuitenkin eduskunnan suostumus yleissopimuksen yleisen merkityksen sekä yleissopimuksen ja pöytäkirjan läheisen yhteyden vuoksi.

Edellä olevan perusteella ja hallitusmuodon 33 §:n ja valtiopäiväjärjestyksen 69 §:n 2 momentin mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi Haagissa 14 päivänä toukokuuta 1954 kulttuuriomaisuuden suojelemista aseellisen selkkauksen sattuessa koskevan yleissopimuksen, sekä siihen liittyvän, niin ikään Haagissa 14 päivänä toukokuuta 1954 tehdyn pöytäkirjan ne määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Koska pöytäkirja sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kulttuuriomaisuuden suojelemista aseellisen selkkauksen sattuessa koskevan pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä ja pöytäkirjan soveltamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Haagissa 14 päivänä toukokuuta 1954 tehtyyn kulttuuriomaisuuden suojelemista aseellisen selkkauksen sattuessa koskevaan yleissopimukseen liittyvän, niin ikään Haagissa 14 päivänä toukokuuta 1954 tehdyn pöytäkirjan määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin siitä on sovittu.

2 §

Suomeen tuotu esine, jota on perusteltua aihetta pitää 1 §:ssä mainitun yleissopimuksen 1 artiklan a kohdassa ja pöytäkirjan 2 kappaleessa tarkoitettuna kulttuuriomaisuutena, on esineen suojelemiseksi ja sen palauttamisen turvaamiseksi määrättävä takavarikkoon.

Takavarikoimisesta päättää pidättämiseen oikeutettu virkamies oikeusministeriön määräyksestä. Takavarikon toimittamisessa, takavarikoitavan esineen haltuunottamisessa takavarikoimista varten ja etsinnän toimittamisessa takavarikoitavan esineen löytämiseksi on soveltuvin osin noudatettava, mitä pakkokeinolaissa (450/87) säädetään.

3 §

Takavarikosta päättäneen virkamiehen on kuukauden kuluessa saatettava takavarikoimista koskeva päätös Helsingin käräjäoikeuden tai sen paikkakunnan tuomioistuimen vahvistettavaksi, missä takavarikointi on toimitettu.

Päätätessään vahvistaa takavarikon on tuomioistuimen samalla asetettava määräaika, jonka takavarikko on voimassa, taikka määrättävä, että takavarikko on voimassa toistaiseksi. Tuomioistuimien voi pidättämiseen oikeutetun virkamiehen ennen määräajan päättymistä tekemästä pyynnöstä pidentää määräaika.

Takavarikon kumoamisesta, muutoksenhausta ja takavarikoidun esineen palauttamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä pakkokeinolain 4 luvun 11 §:n 1 momentissa sekä 16 ja 17 §:ssä säädetään.

4 §

Oikeusministeriö päättää takavarikoidun esi-

neen palauttamisesta pöytäkirjan 3 kappaleen mukaisesti sen sopimuspuolen toimivaltaiselle viranomaiselle, josta esine on viety.

Vieraan valtion esittämä esineen palauttamista koskeva pyyntö ja sen perusteet on annettava tiedoksi esineen omistajalle ja muun oikeuden haltijalle noudattaen mitä tiedoksiantosta hallintoasioissa on säädetty. Samalla omistajaa ja muuta oikeuden haltijaa on kehoitettava asetetussa määräajassa puhevallan menettämisen uhalla ilmoittamaan, vastustaako hän palauttamista sekä ilmoittamaan ne korvausvaatimukset tai muut vaatimukset, joita hän mahdollisesti haluaa asiassa esittää. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta, jos oikeusministeriö katsoo, että pyyntö ei anna aihetta toimenpiteisiin.

5 §

Jos esineen omistaja tai muun oikeuden haltija on määräajassa kirjallisesti ilmoittanut oikeusministeriölle, että hän vastustaa palauttamista taikka haluaa esittää asiassa muita vaatimuksia, oikeusministeriön on saatettava palauttamista koskeva asia tai korvausta koskeva vaatimus, siltä osin kuin siihen ei suostuta, takavarikosta päättäneen tuomioistuimen ratkaistavaksi. Asia pannaan vireille kirjallisella hakemuksella. Omistajalle ja muulle oikeuden haltijalle on varattava asiassa tilaisuus tulla kuulluksi.

6 §

Sillä, joka on ennen takavarikkoa saanut esineeseen omistusoikeuden tai muun oikeuden, on oikeus saada valtiolta korvaus siitä vahingosta, joka hänelle on aiheutunut tämän lain mukaan toimitetusta takavarikosta taikka esineen palauttamisesta vieraaseen valtioon, jos hän oikeuden saadessaan ei tiennyt eikä hänen pitänyt tietää, että kysymyksessä oli 2 §:ssä tarkoitettu kulttuuriomaisuus, taikka jos korvauksen maksamista muutoin voidaan pitää perusteltuna.

Korvauksesta päättää oikeusministeriö siltä osin kuin asiaa ei ole saatettu tuomioistuimen ratkaistavaksi.

7 §

Tämän lain nojalla takavarikoidun esineen säilyttämisestä Suomessa sekä esineen palauttamisesta huolehtii museovirasto.

Museoviraston tehtävänä on lisäksi antaa tuomioistuimille ja muille viranomaisille lausuntoja siitä, onko kysymyksessä 2 §:ssä tarkoitettu kulttuuririimaisuus, sekä muista sellaisista erityistä asiantuntemusta edellyttävistä seikoista, joilla on merkitystä asian käsittelyssä.

8 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain soveltamisesta ja täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

9 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tätä lakia ei sovelleta esineeseen, joka on tuotu Suomeen ennen tämän lain voimaantuloa.

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1993

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ulkoasiainministeri *Heikki Haavisto*

(Suomennos)

YLEISSOPIMUS

kulttuuriomaisuuden suojelemisesta aseellisen selkkauksen sattuessa

Sopimuspuolet, jotka

toteavat, että kulttuuriomaisuus on kärsinyt vakavia vaurioita viime aseellisten selkkausten aikana ja että sodankäyntiteknikan kehityksen vuoksi se on entistä suuremmassa vaarassa tuhoutua,

ovat vakuuttuneita siitä, että minkä tahansa kansan kulttuuriomaisuudelle aiheutettu vahinko on menetys koko ihmiskunnan kulttuuriperinnölle, koska jokainen kansa on tuonut osansa maailman kulttuuriin,

katsovat, että kulttuuriperinnön säilyttäminen on erityisen tärkeää maailman kaikille kansoille ja että tämän perinnön kansainvälinen suojeleminen on tärkeätä,

niiden kulttuuriomaisuuden suojelemista aseellisen selkkauksen sattuessa koskevien periaatteiden johdattamina, jotka on vahvistettu Haagin vuoden 1899 ja 1907 yleissopimuksissa sekä 15 päivänä huhtikuuta 1935 tehdystä Washingtonin yleissopimuksessa,

katsovat, ettei tällainen suojeleminen voi olla tehokasta, ellei sen järjestämiseen ryhdytä rauhan aikana kansallisin ja kansainvälisin toimenpitein,

päättävät ryhtyä kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin kulttuuriomaisuuden suojelemiseksi,

ovat sopineet seuraavasta:

CONVENTION

for the protection of cultural property in the event of armed conflict

The High Contracting Parties,

Recognizing that cultural property has suffered grave damage during recent armed conflicts and that, by reason of the developments in the technique of warfare, it is in increasing danger of destruction;

Being convinced that damage to cultural property belonging to any people whatsoever means damage to the cultural heritage of all mankind, since each people makes its contribution to the culture of the world;

Considering that the preservation of the cultural heritage is of great importance for all peoples of the world and that it is important that this heritage should receive international protection;

Guided by the principles concerning the protection of cultural property during armed conflict, as established in the Conventions of The Hague of 1899 and of 1907 and in the Washington Pact of 15 April, 1935,

Being of the opinion that such protection cannot be effective unless both national and international measures have been taken to organize it in time of peace;

Being determined to take all possible steps to protect cultural property;

Have agreed upon the following provisions:

I luku

Yleiset määräykset suojelusta

1 artikla

Kulttuuriomaisuuden määritelmä

Tässä yleissopimuksessa kulttuuriomaisuudella tarkoitetaan sen alkuperään tai omistajaan katsomatta:

a) irtainta tai kiinteätä omaisuutta, jolla on huomattava merkitys kansojen kulttuuriperinnölle, kuten rakennustaiteellisia, taiteellisia tai historiallisia muistomerkkejä, olivatpa ne uskonnollisia tai eivät, kiinteitä muinaisjäänöksiä, rakennusryhmiä, joilla kokonaisuutena on historiallista tai taiteellista merkitystä, taideteoksia, käsikirjoituksia, kirjoja ja muita esineitä, joilla on taiteellista, historiallista tai muinaistieteellistä merkitystä sekä tieteellisiä kokoelmia ja merkittäviä kirja- tai arkistokokoelmia taikka kokoelmia, jotka sisältävät edellä määritellystä omaisuudesta tehtyjä jäljennöksiä,

b) rakennuksia, joiden pääasiallisena tarkoituksena on a kohdassa määritellyn irtaimen kulttuuriomaisuuden säilyttäminen tai näytteiläpittäminen, kuten museoitu, suuria kirjastoja, arkistoja sekä suojia, joiden tarkoituksena on turvata aseellisen selkkauksen sattuessa a kohdassa määritelty irtain kulttuuriomaisuus,

c) keskuksia, jotka sisältävät huomattavan määrän a ja b kohdissa mainittua kulttuuriomaisuutta. Näitä keskuksia kutsutaan ”muistomerkkikeskuksiksi”.

2 artikla

Kulttuuriomaisuuden suojele

Tätä yleissopimusta sovellettaessa kulttuuriomaisuuden suojelulla tarkoitetaan tämän omaisuuden turvaamista ja kunnioittamista.

3 artikla

Kulttuuriomaisuuden turvaaminen

Sopimuspuolet sitoutuvat rauhan aikana järjestämään alueellaan olevan kulttuuriomaisuuden turvaamisen aseellisen selkkauksen vaikutusten varalta ryhtymällä sopiviksi katsomiinsa toimenpiteisiin.

CHAPTER I

General provisions regarding protection

Article 1

Definition of cultural property

For the purposes of the present Convention, the term "cultural property" shall cover, irrespective of origin or ownership:

(a) movable or immovable property of great importance to the cultural heritage of every people, such as monuments of architecture, art or history, whether religious or secular; archaeological sites; groups of buildings which, as a whole, are of historical or artistic interest; works of art; manuscripts, books and other objects of artistic, historical or archaeological interest; as well as scientific collections and important collections of books or archives or of reproductions of the property defined above;

(b) buildings whose main and effective purpose is to preserve or exhibit the movable cultural property defined in sub-paragraph (a) such as museums, large libraries and depositories of archives, and refuges intended to shelter, in the event of armed conflict, the movable cultural property defined in sub-paragraph (a);

(c) centres containing a large amount of cultural property as defined in sub-paragraphs (a) and (b), to be known as "centres containing monuments".

Article 2

Protection of cultural property

For the purposes of the present Convention, the protection of cultural property shall comprise the safeguarding of and respect for such property.

Article 3

Safeguarding of cultural property

The High Contracting Parties undertake to prepare in time of peace for the safeguarding of cultural property situated within their own territory against the foreseeable effects of an armed conflict, by taking such measures as they consider appropriate.

4 artikla

Kulttuuriomaisuuden kunnioittaminen

1. Sopimuspuolet sitoutuvat kunnioittamaan omalla tai toisen sopimuspuolen alueella olevaa kulttuuriomaisuutta pidättäytymällä käyttä-mästä tätä omaisuutta ja sen välitöntä ympäristöä tai niiden suojaksi rakennettuja laitteita tarkoituksiin, jotka voisivat aseellisen selkkauksen sattuessa saattaa tämän omaisuuden hävitykselle tai vahingoittumiselle alttiiksi, ja pidättäytymällä tähän omaisuuteen kohdistuvista vihamielisistä teoista.

2. Edellä 1 kappaleessa määrättyistä velvoiteista voidaan poiketa vain pakottavan sotilaalisen syyn ehdottomasti niin vaatiessa.

3. Sopimuspuolet sitoutuvat lisäksi kieltämään, ehkäisemään ja tarpeen vaatiessa lopettamaan kaikenlaisen kulttuuriomaisuuteen kohdistuvan varkauden, ryöstön tai laittoman haltuunoton ja hävityksen. Ne sitoutuvat olemaan takavarikoimatta toisen sopimuspuolen alueella olevaa irtainta kulttuuriomaisuutta.

4. Ne pidättäytyvät kaikista kulttuuriomaisuuteen kohdistuvista kostotoimista.

5. Sopimuspuoli ei voi vapautua tässä artiklassa määrättyjen velvoitteiden noudattamisesta toiseen sopimuspuoleen nähden sillä perusteella, että viimeksi mainittu ei ole ryhtynyt 3 artiklassa tarkoitettuihin turvaamistoimenpiteisiin.

5 artikla

Miehitys

1. Sopimuspuolen, joka on osittain tai kokonaan miehittänyt toisen sopimuspuolen alueen, on mahdollisuuksiensa mukaan tuettava miehitetyn maan toimivaltaisia kansallisia viranomaisia tämän maan kulttuuriomaisuuden turvaamisessa ja säilyttämisessä.

2. Jos osoittautuu välttämättömäksi ryhtyä toimiin miehitetyllä alueella sijaitsevan ja sota-toimien vahingoittaman kulttuuriomaisuuden säilyttämiseksi, ja elleivät toimivaltaiset kansalliset viranomaiset voi niihin ryhtyä, on miehitysvallan, mikäli mahdollista, ryhdyttävä välttämättömpiin säilyttämistoimenpiteisiin läheisessä yhteistyössä näiden viranomaisten kanssa.

3. Sopimuspuolen, jonka hallitusta vastarin-

Article 4

Respect for cultural property

1. The High Contracting Parties undertake to respect cultural property situated within their own territory as well as within the territory of other High Contracting Parties by refraining from any use of the property and its immediate surroundings or of the appliances in use for its protection for purposes which are likely to expose it to destruction or damage in the event of armed conflict; and by refraining from any act of hostility directed against such property.

2. The obligations mentioned in paragraph 1 of the present Article may be waived only in cases where military necessity imperatively requires such a waiver.

3. The High Contracting Parties further undertake to prohibit, prevent and, if necessary, put a stop to any form of theft, pillage or misappropriation of, and any acts of vandalism directed against, cultural property. They shall refrain from requisitioning movable cultural property situated in the territory of another High Contracting Party.

4. They shall refrain from any act directed by way of reprisals against cultural property.

5. No High Contracting Party may evade the obligations incumbent upon it under the present Article, in respect of another High Contracting Party, by reason of the fact that the latter has not applied the measures of safeguard referred to in Article 3.

Article 5

Occupation

1. Any High Contracting Party in occupation of the whole or part of the territory of another High Contracting Party shall as far as possible support the competent national authorities of the occupied country in safeguarding and preserving its cultural property.

2. Should it prove necessary to take measures to preserve cultural property situated in occupied territory and damaged by military operations, and should the competent national authorities be unable to take such measures, the Occupying Power shall, as far as possible, and in close cooperation with such authorities, take the most necessary measures of preservation.

3. Any High Contracting Party whose gov-

taliikkeen jäsenet pitävät laillisena hallitukseensa, on mikäli mahdollista kiinnitettävä näiden huomiota velvollisuuteen noudattaa niitä tämän yleissopimuksen määräyksiä, jotka koskevat kulttuuriomaisuuden kunnioittamista.

6 artikla

Kulttuuriomaisuuden merkitseminen

Kulttuuriomaisuus voidaan tunnistamisen helpottamiseksi varustaa 16 artiklan määräysten mukaisesti selvästi erottuvalla tunnusmerkillä.

7 artikla

Sotilaalliset toimenpiteet

1. Sopimuspuolet sitoutuvat sisällyttämään rauhan aikana sotaväenohjesääntöihin tai ohjeisiin sellaisia määräyksiä, joilla voidaan turvata tämän yleissopimuksen noudattaminen, ja edistämään puolustusvoimissaan kaikkien kansojen kulttuurin ja kulttuuriomaisuuden kunnioittamisen henkeä.

2. Sopimuspuolet sitoutuvat suunnittelemaan tai perustamaan rauhan aikana puolustusvoimissaan yksikön tai asiantuntijaryhmän, jonka tehtävänä on kulttuuriomaisuuden kunnioittamisen varmistaminen ja joka on yhteistoiminnassa kulttuuriomaisuuden turvaamisesta vastuussa olevien siviiliviranomaisten kanssa.

II luku

Erityissuojelu

8 artikla

Erityissuojelun myöntäminen

1. Erityissuojeluun voidaan asettaa rajoitettu määrä suojia, joiden tarkoituksena on suojata irtainta kulttuuriomaisuutta aseellisen selkkauksen varalta, muistomerkkikeskuksia ja muuta erittäin tärkeitä kiinteitä kulttuuriomaisuutta, jos

a) ne sijaitsevat riittävän etäällä suurista teollisuuskeskuksista tai tärkeästä, sotilaallisesti arasta kohteesta, kuten lentokentästä, radioasemasta, maanpuolustusta palvelevasta laitok-

sementtiä on pidettävä hallitukseensa jäsenien taholta mahdollisuuksien mukaan, on mikäli mahdollista kiinnitettävä näiden huomiota velvollisuuteen noudattaa niitä tämän yleissopimuksen määräyksiä, jotka koskevat kulttuuriomaisuuden kunnioittamista.

Article 6

Distinctive marking of cultural property

In accordance with the provisions of Article 16, cultural property may bear a distinctive emblem so as to facilitate its recognition.

Article 7

Military measures

1. The High Contracting Parties undertake to introduce in time of peace into their military regulations or instructions such provisions as may ensure observance of the present Convention, and to foster in the members of their armed forces a spirit of respect for the culture and cultural property of all peoples.

2. The High Contracting Parties undertake to plan or establish in peacetime, within their armed forces, services or specialist personnel whose purpose will be to secure respect for cultural property and to cooperate with the civilian authorities responsible for safeguarding it.

CHAPTER II

Special protection

Article 8

Granting of special protection

1. There may be placed under special protection a limited number of refugees intended to shelter movable cultural property in the event of armed conflict, of centres containing monuments and other immovable cultural property of very great importance, provided that they:

(a) are situated at an adequate distance from any large industrial centre or from any important military objective constituting a vulnerable point, such as, for example, an aerodrome,

sesta, tärkeästä satamasta tai rautatieasemasta tai merkittävästä liikenneväylästä,

b) niitä ei käytetä sotilaallisiin tarkoituksiin.

2. Irtaimen kulttuuriomaisuuden suoja voidaan myös sen sijaintiin katsomatta asettaa erityissuojeluun, jos se on rakennettu siten, että se todennäköisesti kestää pommituksen.

3. Muistomerkkikeskusta katsotaan käytettävän sotilaallisiin tarkoituksiin, jos sitä käytetään sotilashenkilöstön tai -varusteiden siirtoihin tai kauttakulkuun. Sama on voimassa, jos keskuksessa harjoitetaan toimintaa, joka on suoraan yhteydessä sotatoimiin, sotaväen maajoittamiseen tai sotatarvikkeiden tuotantoon.

4. Käyttönä sotilaallisiin tarkoituksiin ei pidetä sitä, jos 1 kappaleessa mainittua omaisuutta vartioivat tähän tehtävään erityisesti valtuutetut aseistetut vartijat tai sen läheisyydessä on yleisen järjestyksen ylläpitämisestä normaalisti vastuussa olevia poliisijoukkoja.

5. Jos tämän artiklan 1 kappaleessa mainittu kulttuuriomaisuus sijaitsee lähellä sanotussa kappaleessa tarkoitettua sotilaallisesti tärkeää kohdetta, voidaan se kuitenkin asettaa erityissuojeluun, jos suojelua pyytävä sopimuspuoli sitoutuu olemaan käyttämättä kohdetta aseellisen selkkauksen sattuessa ja erityisesti, milloin kohteena on satama, asema tai lentokenttä, ohjaamaan kaiken liikenteen muualle. Tällöin liikenteen muualle ohjaaminen on valmistettava rauhan aikana.

6. Erityissuojelu myönnetään kulttuuriomaisuudelle merkitsemällä se erityissuojelussa olevan kulttuuriomaisuuden kansainväliseen rekisteriin. Merkintä voidaan tehdä ainoastaan tämän yleissopimuksen määräysten mukaisesti ja tämän yleissopimuksen täytäntöönpanosäännöissä asetetuilla ehdoilla.

broadcasting station, establishment engaged upon work of national defence, a port or railway station of relative importance or a main line of communication;

(b) are not used for military purposes.

2. A refuge for movable cultural property may also be placed under special protection, whatever its location, if it is so constructed that, in all probability, it will not be damaged by bombs.

3. A centre containing monuments shall be deemed to be used for military purposes whenever it is used for the movement of military personnel or material, even in transit. The same shall apply whenever activities directly connected with military operations, the stationing of military personnel, or the production of war material are carried on within the centre.

4. The guarding of cultural property mentioned in paragraph 1 above by armed custodians specially empowered to do so, or the presence, in the vicinity of such cultural property, of police forces normally responsible for the maintenance of public order shall not be deemed to be use for military purposes.

5. If any cultural property mentioned in paragraph 1 of the present Article is situated near an important military objective as defined in the said paragraph, it may nevertheless be placed under special protection if the High Contracting Party asking for that protection undertakes, in the event of armed conflict, to make no use of the objective and particularly, in the case of a port, railway station or aerodrome, to divert all traffic therefrom. In that event, such diversion shall be prepared in time of peace.

6. Special protection is granted to cultural property by its entry in the "International Register of Cultural Property under Special Protection". This entry shall only be made, in accordance with the provisions of the present Convention and under the conditions provided for in the Regulations for the execution of the Convention.

9 artikla

Erityissuojelussa olevan kulttuuriomaisuuden koskemattomuus

Sopimuspuolet sitoutuvat takaamaan erityissuojelussa olevan kulttuuriomaisuuden koskemattomuuden pidättäytymällä kaikista siihen

Article 9

Immunity of cultural property under special protection

The High Contracting Parties undertake to ensure the immunity of cultural property under special protection by refraining, from the time

kohdistuvista vihamielisistä teoista omaisuuden tultua kansainväliseen rekisteriin ja, lukuunottamatta 8 artiklan 5 kappaleessa tarkoitettuja tapauksia, käyttämästä tätä omaisuutta tai sen ympäristöä sotilaallisiin tarkoituksiin.

10 artikla

Yksilöinti ja valvonta

Erityissuojelussa oleva kulttuuriomaisuus on aseellisen selkkauksen aikana varustettava 16 artiklassa määritetyllä selvästi erottuvalla tunnusmerkillä, ja sen on oltava kansainvälisen valvonnan alainen yleissopimuksen täytäntöönpanosääntöjen mukaisesti.

11 artikla

Koskemattomuuden kumoaminen

1. Jos sopimuspuoli rikkoo 9 artiklassa tarkoitetun erityissuojelussa olevaa kulttuuriomaisuutta koskevan velvoitteensa, vastapuoli on vapautettu velvollisuudestaan taata tämän omaisuuden koskemattomuus niin kauan kuin rikkomus kestää. Viimeksimainitun sopimuspuolen on kuitenkin ensin mahdollisuuksien mukaan pyydettävä, että rikkomus lopetetaan kohtuullisen ajan kuluessa.

2. Lukuunottamatta tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettua tapausta, erityissuojelussa olevan kulttuuriomaisuuden koskemattomuus voidaan kumota vain väistämättömän sotilaallisen pakon sanelemassa poikkeustapauksissa ja ainoastaan niin pitkäksi aikaa kuin tämä pakkotila kestää. Tämän pakkotilan voi todeta ainoastaan vahvuudeltaan divisioonan suuruisen tai sitä suuremman yhtymän päällikkö. Olosuhteiden salliessa on vastapuolelle ilmoitettava etukäteen kohtuullisen ajan kuluessa koskemattomuuden kumoamisesta.

3. Koskemattomuuden kumoavan sopimuspuolen on niin pian kuin mahdollista ilmoitettava toimenpiteestään kirjallisesti yleissopimuksen täytäntöönpanosäännöissä tarkoitetulle kulttuuriomaisuuden pääkomissaarille ja selostettava hänelle kumoamisen syyt.

of entry in the International Register, from any act of hostility directed against such property and, except for the cases provided for in paragraph 5 of Article 8, from any use of such property or its surroundings for military purposes.

Article 10

Identification and control

During an armed conflict, cultural property under special protection shall be marked with the distinctive emblem described in Article 16, and shall be open to international control as provided for in the Regulations for the execution of the Convention.

Article 11

Withdrawal of immunity

1. If one of the High Contracting Parties commits, in respect of any item of cultural property under special protection, a violation of the obligations under Article 9, the opposing Party shall, so long as this violation persists, be released from the obligation to ensure the immunity of the property concerned. Nevertheless, whenever possible, the latter Party shall first request the cessation of such violation within a reasonable time.

2. Apart from the case provided for in paragraph 1 of the present Article, immunity shall be withdrawn from cultural property under special protection only in exceptional cases of unavoidable military necessity, and only for such time as that necessity continues. Such necessity can be established only by the officer commanding a force the equivalent of a division in size or larger. Whenever circumstances permit, the opposing Party shall be notified, a reasonable time in advance, of the decision to withdraw immunity.

3. The Party withdrawing immunity shall, as soon as possible, so inform the Commissioner-General for cultural property provided for in the Regulations for the execution of the Convention, in writing, stating the reasons.

III luku

Kulttuuriomaisuuden kuljetus

12 artikla

Erytissuojelussa oleva kuljetus

1. Yksinomaan kulttuuriomaisuuden siirtoon tarkoitettu kuljetus valtion alueella tai toisen valtion alueelle voi asianomaisen sopimuspuolen pyynnöstä tapahtua erityissuojelun alaisena yleissopimuksen täytäntöönpanosäännöissä määrättyin ehdoin.

2. Erytissuojelussa oleva kuljetus on suoritettava täytäntöönpanosäännöissä edellytetyn kansainvälisen valvonnan alaisena ja sen tulee olla varustettu 16 artiklassa tarkoitettulla tunnusmerkillä.

3. Sopimuspuolet pidättäytyvät kaikista erityissuojelussa olevaan kuljetukseen kohdistuvista vihamielisistä teoista.

13 artikla

Kuljetus kiireellisissä tapauksissa

1. Jos sopimuspuoli katsoo tietyn kulttuuriomaisuuden turvallisuuden vaativan omaisuuden siirtoa ja tapauksen olevan niin kiireellisen, ettei 12 artiklassa määrättyä menettelyä voida noudattaa, erityisesti aseellisen selkkauksen alkaessa, voidaan kuljetus varustaa 16 artiklassa määrättyllä tunnusmerkillä edellyttäen, ettei hakemusta 12 artiklassa tarkoitettua koskemattomuudesta ole tehty ja evätty. Kuljetuksesta on, mikäli mahdollista, ilmoitettava vastapuolille. Toisen valtion alueelle suuntautuvaa kulttuuriomaisuuden kuljetusta ei kuitenkaan saa varustaa tunnusmerkillä, ellei sille ole nimenomaan myönnetty koskemattomuutta.

2. Sopimuspuolet ryhtyvät mahdollisuuksien mukaan tarpeellisiin varotoimiin tämän artiklan 1 kappaleessa mainittujen ja tunnusmerkillä varustettujen kuljetusten suojelemiseksi niihin kohdistuvilta vihamielisiltä teoilta.

14 artikla

Koskemattomuus takavarikoimiselta, valtaukselta ja haltuunotolta

1. Koskemattomuuden takavarikoimiselta, valtaukselta ja haltuunotolta saa:

CHAPTER III

Transport of cultural property

Article 12

Transport under special protection

1. Transport exclusively engaged in the transfer of cultural property, whether within a territory or to another territory, may, at the request of the High Contracting Party concerned, take place under special protection in accordance with the conditions specified in the Regulations for the execution of the Convention.

2. Transport under special protection shall take place under the international supervision provided for in the aforesaid Regulations and shall display the distinctive emblem described in Article 16.

3. The High Contracting Parties shall refrain from any act of hostility directed against transport under special protection.

Article 13

Transport of urgent cases

1. If a High Contracting Party considers that the safety of certain cultural property requires its transfer and that the matter is of such urgency that the procedure laid down in Article 12 cannot be followed, especially at the beginning of an armed conflict, the transport may display the distinctive emblem described in Article 16, provided that an application for immunity referred to in Article 12 has not already been made and refused. As far as possible, notification of transfer should be made to the opposing Parties. Nevertheless, transport conveying cultural property to the territory of another country may not display the distinctive emblem unless immunity has been expressly granted to it.

2. The High Contracting Parties shall take, so far as possible, the necessary precautions to avoid acts of hostility directed against the transport described in paragraph 1 of the present Article and displaying the distinctive emblem.

Article 14

Immunity from seizure, capture and prize

1. Immunity from seizure, placing in prize, or capture shall be granted to:

a) 12 tai 13 artiklassa tarkoitettussa suojeluksessa oleva kulttuuriomaisuus,

b) yksinomaan tämän kulttuuriomaisuuden siirtoon käytetyt kuljetusvälineet.

2. Tämä artikla ei mitenkään rajoita oikeutta tarkastukseen ja valvontaan.

IV luku
Henkilöstö
15 artikla
Henkilöstö

Kulttuuriomaisuutta suojelevaa henkilöstöä on kunnioitettava kulttuuriomaisuuden suojelemiseksi siinä laajuudessa kuin se on sopuoinnassa turvallisuusvaatimusten kanssa, ja jos henkilöstöön kuuluvia joutuu vastapuolen käsiin, on heidän saatava jatkaa toimintaansa aina kun heidän vastuullaan oleva kulttuuriomaisuus myös joutuu vastapuolen käsiin.

V luku
Tunnusmerkki
16 artikla

Yleissopimuksen mukainen merkki

1. Yleissopimuksen mukainen tunnusmerkki on alapäästä suippo, vinosti oikealta ja vasemmalta jaettu sinivalkoinen vaakunakilpi (jossa on sininen neliö, jonka yhtenä kulmana on kolmion kärki, sininen kolmio neliön yläpuolella ja valkoinen kolmio näiden kummallakin puolella).

2. Merkkiä käytetään yksinään tai kolmasti toistettuna kolmion muotoisessa ryhmässä (yksi merkki alhaalla) 17 artiklassa määrätyillä ehdoilla.

17 artikla
Merkin käyttö

1. Tunnusmerkkiä voidaan kolmasti toistettuna käyttää yksilöimään vain:

a) erityissuojelussa olevaa kiinteää kulttuuriomaisuutta;

(a) cultural property enjoying the protection provided for in Article 12 or that provided for in Article 13;

(b) the means of transport exclusively engaged in the transfer of such cultural property.

2. Nothing in the present Article shall limit the right of visit and search.

CHAPTER IV
Personnel
Article 15
Personnel

As far as is consistent with the interests of security, personnel engaged in the protection of cultural property shall, in the interests of such property, be respected and, if they fall into the hands of the opposing Party, shall be allowed to continue to carry out their duties whenever the cultural property for which they are responsible has also fallen into the hands of the opposing Party.

CHAPTER V
The distinctive emblem
Article 16
Emblem of the Convention

1. The distinctive emblem of the Convention shall take the form of a shield, pointed below, per saltire blue and white (a shield consisting of a royalblue square, one of the angles of which forms the point of the shield, and of a royalblue triangle above the square, the space on either side being taken up by a white triangle).

2. The emblem shall be used alone, or repeated three times in a triangular formation (one shield below), under the conditions provided for in Article 17.

Article 17
Use of the emblem

1. The distinctive emblem repeated three times may be used only as a means of identification of:

(a) immovable cultural property under special protection;

b) 12 ja 13 artiklassa määrättyjen ehtojen mukaista kulttuuriomaisuuden kuljetusta;

c) yleissopimuksen täytäntöönpanosäännöissä määrättyjen ehtojen mukaista tilapäissuojaa.

2. Tunnusmerkkiä sellaisenaan voidaan käyttää vain yksilöimään:

a) kulttuuriomaisuutta, joka ei ole erityis-suojelussa,

b) niitä henkilöitä, jotka vastaavat yleissopimuksen täytäntöönpanosääntöjen mukaisesta valvonnasta,

c) henkilöstöä, jonka tehtävänä on suojella kulttuuriomaisuutta,

d) yleissopimuksen täytäntöönpanosäännöissä tarkoitettua henkilöliisyydistä.

3. Tunnusmerkkiä ei saa aseellisen selkkauksen aikana käyttää muissa kuin tämän artiklan edellisissä kappaleissa mainituissa tapauksissa eikä tunnusmerkkiä muistuttavia merkkejä saa käyttää lainkaan.

4. Kiinteään kulttuuriomaisuuteen ei saa kiinnittää tunnusmerkkiä, ellei siihen samalla kiinnitetä sopimuspuolen toimivaltaisen viranomaisen myöntämää asianmukaisesti allekirjoitettua ja päivättyä lupaa.

(b) the transport of cultural property under the conditions provided for in Articles 12 and 13;

(c) improvised refuges, under the conditions provided for in the Regulations for the execution of the Convention.

2. The distinctive emblem may be used alone only as a means of identification of:

(a) cultural property not under special protection;

(b) the persons responsible for the duties of control in accordance with the Regulations for the execution of the Convention;

(c) the personnel engaged in the protection of cultural property;

(d) the identity cards mentioned in the Regulations for the execution of the Convention.

3. During an armed conflict, the Use of the distinctive emblem in any other cases than those mentioned in the preceding paragraphs of the present Article, and the use for any purpose whatever of a sign resembling the distinctive emblem, shall be forbidden.

4. The distinctive emblem may not be placed on any immovable cultural property unless at the same time there is displayed an authorization duly dated and signed by the competent authority of the High Contracting Party.

VI luku

Yleissopimuksen soveltamisala

18 artikla

Yleissopimuksen soveltaminen

1. Niitä määräyksiä lukuunottamatta, jotka tulevat voimaan rauhan aikana, tätä yleissopimusta sovelletaan, kun sota on julistettu tai muu aseellinen selkkkaus on syttynyt kahden tai useamman sopimuspuolen välillä, vaikkei yksi tai useampi niistä tunnustaisikaan sotatilan vallitsevan.

2. Yleissopimusta sovelletaan myös, kun sopimuspuolen koko alue tai osa siitä on miehitetty, vaikka tämä miehitys ei kohtaa aseellista vastarintaa.

3. Jos jokin selkkaukseen osallistuvista valtioista ei ole tämän yleissopimuksen sopimuspuoli, sitoo yleissopimus kuitenkin sopimuspuolia niiden välisissä suhteissa. Yleissopimus sitoo lisäksi niitä suhteissa ensin mainittuun valtioon, jos tämä on julistanut hyväksyvänsä

CHAPTER VI

Scope of Application of the Convention

Article 18

Application of the Convention

1. Apart from the provisions which shall take effect in time of peace, the present Convention shall apply in the event of declared war or of any other armed conflict which may arise between two or more of the High Contracting Parties, even if the state of war is not recognized by one or more of them.

2. The Convention shall also apply to all cases of partial or total occupation of the territory of a High Contracting Party, even if the said occupation meets with no armed resistance.

3. If one of the Powers in conflict is not a Party to the present Convention, the Powers which are Parties thereto shall nevertheless remain bound by it in their mutual relations. They shall furthermore be bound by the Convention, in relation to the said Power, if the

sen määräykset, niin kauan kun se niitä soveltaa.

19 artikla

Selkkaukset, jotka eivät ole luonteeltaan kansainvälisiä

1. Sellaisen aseellisen selkkauksen sattuessa, joka ei ole luonteeltaan kansainvälinen ja joka puhkeaa jonkun sopimuspuolen alueella, on selkkauksen osapuolten sovellettava ainakin niitä tämän yleissopimuksen määräyksiä, jotka tarkoittavat kulttuuriomaisuuden kunnioittamista.

2. Selkkauksen osapuolten tulee pyrkiä saattamaan erityissopimuksilla voimaan tämän yleissopimuksen muut määräykset kokonaan tai osittain.

3. Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö voi tarjota palveluksiaan selkkauksen osapuolille.

4. Edellä olevien määräysten soveltaminen ei vaikuta selkkauksen osapuolien oikeudelliseen asemaan.

VII luku

Yleissopimuksen täytäntöönpano

20 artikla

Yleissopimuksen täytäntöönpanosäännöt

Tätä yleissopimusta sovellettaessa noudatettavasta menettelystä määrätään sen täytäntöönpanosäännöissä, jotka muodostavat sen erottamattoman osan.

21 artikla

Suojeluvalliot

Tätä yleissopimusta ja sen täytäntöönpanosääntöjä sovelletaan yhteistyössä niiden suojeluvaltioiden kanssa, joiden tehtävänä on suojella selkkauksen osapuolien etuja.

22 artikla

Sovittelumenettely

1. Suojeluvaltioiden tulee tarjota palvelukseen (bona officia) aina, kun ne pitävät sitä tarpeellisena kulttuuriomaisuuden suojelemiseksi, erityisesti jos selkkauksen osapuolten välillä on erimielisyyttä tämän yleissopimuksen

latter has declared that it accepts the provisions thereof and so long as it applies them.

Article 19

Conflicts not of an international character

1. In the event of an armed conflict not of an international character occurring within the territory of one of the High Contracting Parties, each party to the conflict shall be bound to apply, as a minimum, the provisions of the present Convention which relate to respect for cultural property.

2. The parties to the conflict shall endeavour to bring into force, by means of special agreements, all or part of the other provisions of the present Convention.

3. The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization may offer its services to the parties to the conflict.

4. The application of the preceding provisions shall not affect the legal status of the parties to the conflict.

CHAPTER VII

Execution of the Convention

Article 20

Regulations for the execution of the Convention

The procedure by which the present Convention is to be applied is defined in the Regulations for its execution, which constitute an integral part thereof.

Article 21

Protecting powers

The present Convention and the Regulations for its execution shall be applied with the cooperation of the Protecting Powers responsible for safeguarding the interests of the Parties to the conflict.

Article 22

Conciliation procedure

1. The Protecting Powers shall lend their good offices in all cases where they may deem it useful in the interests of cultural property, particularly if there is disagreement between the Parties to the conflict as to the application

määräysten tai sen täytäntöönpanosääntöjen soveltamisesta tai tulkitsemisesta.

2. Tässä tarkoituksessa voi jokainen suoje-
luvaltio yhden osapuolen tai Yhdistyneiden
Kansakuntien kasvatusta-, tiede- ja kulttuurijär-
jestön pääjohtajan esityksestä tai omasta aloit-
teestaan ehdottaa selkkauksen osapuolille, että
niiden edustajat ja erityisesti niiden kulttuu-
riomaisuuden suojelusta huolehtivat viran-
omaiset kokoontuisivat, jos sitä pidetään tar-
koituksen mukaisena, sopivaksi katsotulla puo-
lueettomalla alueella. Selkkauksen osapuolten
on noudatettava niille tehtyä ehdotusta ko-
koontumisesta. Suojeluvaltioiden tulee esittää
selkkauksen osapuolten hyväksyttäväksi henki-
lää puolueettomasta valtiosta tai henkilöä, jota
Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatusta-, tiede-
ja kulttuurijärjestön johtaja on ehdottanut, ja
tämä henkilö kutsutaan osallistumaan tähän
kokoukseen puheenjohtajana.

23 artikla

Apu Unescolta

1. Sopimuspuolet voivat kääntyä Yhdisty-
neiden Kansakuntien kasvatusta-, tiede- ja kult-
tuurijärjestön puoleen saadakseen teknistä
apua kulttuuriomaisuutensa suojelun järjestä-
misessä tai muussa tämän yleissopimuksen tai
sen täytäntöönpanosääntöjen soveltamiseen
liittyvässä ongelmassa. Järjestön tulee antaa
apuaan ohjelmansa ja voimavarojensa asetta-
missa rajoissa.

2. Järjestöllä on oikeus tehdä omasta aloit-
teestaan tätä koskevia ehdotuksia sopimuspuo-
lille.

24 artikla

Erytissopimukset

1. Sopimuspuolet voivat tehdä erityissopi-
muksia kaikista niistä asioista, joista ne pitävät
erityismääräyksiä tarpeellisin.

2. Erytissopimusta, jolla vähennetään tä-
män yleissopimuksen takaamaa suojaa kulttuu-
riomaisuudelle tai sitä suojelevalle henkilöstölle,
ei saa tehdä.

or interpretation of the provisions of the
present Convention or the Regulations for its
execution.

2. For this purpose, each of the Protecting
Powers may, either at the invitation of one
Party, of the Director-General of the United
Nations Educational, Scientific and Cultural
Organization, or on its own initiative, propose
to the Parties to the conflict a meeting of their
representatives, and in particular of the author-
ities responsible for the protection of cultural
property, if considered appropriate on suitably
chosen neutral territory. The Parties to the
conflict shall be bound to give effect to the
proposals for meeting made to them. The
Protecting Powers shall propose for approval
by the Parties to the conflict a person belong-
ing to a neutral Power or a person presented by
the Director General of the United Nations
Educational, Scientific and Cultural Organiza-
tion, which person shall be invited to take part
in such a meeting in the capacity of Chairman.

Article 23

Assistance of UNESCO

1. The High Contracting Parties may call
upon the United Nations Educational, Scien-
tific and Cultural Organization for technical
assistance in organizing the protection of their
cultural property, or in connexion with any
other problem arising out of the application of
the present Convention or the Regulations for
its execution. The Organization shall accord
such assistance within the limits fixed by its
programme and by its resources.

2. The Organization is authorized to make,
on its own initiative, proposals on this matter
to the High Contracting Parties.

Article 24

Special agreements

1. The High Contracting Parties may con-
clude special agreements for all matters con-
cerning which they deem it suitable to make
separate provision.

2. No special agreement may be concluded
which would diminish the protection afforded
by the present Convention to cultural property
and to the personnel engaged in its protection.

25 artikla

Yleissopimuksen tunnetuksi tekeminen

Sopimuspuolet sitoutuvat tekemään mahdollisimman laajassa mitassa, sekä rauhan että aseellisen selkkauksen aikana, tätä yleissopimusta ja sen täytäntöönpanosääntöjä tunnetuksi omassa maassaan. Ne sitoutuvat erityisesti sisällyttämään niiden opiskelun osaksi sotilaskoulutusohjelmaansa ja mikäli mahdollista siviiliopetusohjelmaansa siten, että koko väestö ja erityisesti puolustusvoimat ja kulttuuriomaisuuden suojelusta huolehtiva henkilöstö oppivat tuntemaan niiden periaatteet.

26 artikla

Käännökset ja selvitykset

1. Sopimuspuolet toimittavat toisilleen Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtajan välityksellä viralliset käännökset tästä yleissopimuksesta ja sen täytäntöönpanosäännöistä.

2. Lisäksi ne lähettävät vähintään joka neljäs vuosi pääjohtajalle selvityksen, joka sisältää niiden tarpeellisiksi katsomat tiedot toimenpiteistä, joihin niiden asianomaiset viranomaiset ovat ryhtyneet, taikka joita ne valmistelevat tai suunnittelevat tämän yleissopimuksen ja sen täytäntöönpanosääntöjen soveltamiseksi.

27 artikla

Kokoukset

1. Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtaja voi toimeenpanevan neuvoston suostumuksella kutsua koolle sopimuspuolien edustajia. Hänen tulee kutsua koolle tällainen kokous, jos vähintään viidesosa sopimuspuolista sitä pyytää.

2. Lukuunottamatta muita tehtäviä, joita tämä yleissopimus tai sen täytäntöönpanosäännöt antaa kokoukselle, on sen tehtävänä tutkia yleissopimuksen ja sen täytäntöönpanosääntöjen soveltamiseen liittyviä kysymyksiä ja laatia niihin liittyviä suosituksia.

3. Kokous voi lisäksi tarkistaa yleissopimusta tai sen täytäntöönpanosääntöjä 39 artiklan

Article 25

Dissemination of the Convention

The High Contracting Parties undertake, in time of peace as in time of armed conflict, to disseminate the text of the present Convention and the Regulations for its execution as widely as possible in their respective countries. They undertake, in particular, to include the study thereof in their programmes of military and, if possible, civilian training, so that its principles are made known to the whole population, especially the armed forces and personnel engaged in the protection of cultural property.

Article 26

Translations, reports

1. The High Contracting Parties shall Communicate to one another, through the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, the official translations of the present Convention and of the Regulations for its execution.

2. Furthermore, at least once every four years, they shall forward to the Director-General a report giving whatever information they think suitable concerning any measures being taken, prepared or contemplated by their respective administrations in fulfilment of the present Convention and of the Regulations for its execution.

Article 27

Meetings

1. The Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization may, with the approval of the Executive Board, convene meetings of representatives of the High Contracting Parties. He must convene such a meeting if at least one-fifth of the High Contracting Parties so request.

2. Without prejudice to any other functions which have been conferred on it by the present Convention or the Regulations for its execution, the purpose of the meeting will be to study problems concerning the application of the Convention and of the Regulations for its execution, and to formulate recommendations in respect thereof.

3. The meeting may further undertake a revision of the Convention or the Regulations

määräysten mukaan, jos sopimuspuolten enemmistö on edustettuna.

28 artikla

Rangaistukset

Sopimuspuolet sitoutuvat ryhtymään rikoslainsäädäntönsä mukaisesti kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin tätä yleissopimusta rikkoneiden tai sen rikkomista tarkoittavan käskyn antaneiden saattamiseksi rikosoikeudelliseen tai kurinpidolliseen vastuuseen näiden kansallisuuteen katsomatta.

for its execution if the majority of the High Contracting Parties are represented, and in accordance with the provisions of Article 39.

Article 28

Sanctions

The High Contracting Parties undertake to take, within the framework of their ordinary criminal jurisdiction, all necessary steps to prosecute and impose penal or disciplinary sanctions upon those persons, of whatever nationality, who commit or order to be committed a breach of the present Convention.

LOPPUMÄÄRÄYKSET

29 artikla

Kielet

1. Tämä yleissopimus on laadittu englannin-, espanjan-, ranskan- ja venäjänkielillä jokaisen neljän tekstin ollessa yhtä todistusvoimainen.

2. Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö huolehtii yleissopimuksen kääntämisestä järjestön yleiskokouksen muille virallisille kielille.

FINAL PROVISIONS

Article 29

Languages

1. The present Convention is drawn up in English, French, Russian and Spanish, the four texts being equally authoritative.

2. The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization shall arrange for translations of the Convention into the other official languages of its General Conference.

30 artikla

Allekirjoitus

Tämä yleissopimus on päivätty 14 päivänä toukokuuta 1954 ja se on avoinna 31 päivään joulukuuta 1954 kaikkien niiden valtioiden allekirjoittamista varten, jotka oli kutsuttu Haagissa 21 päivästä huhtikuuta 14 päivään toukokuuta 1954 koolla olleeseen konferenssiin.

Article 30

Signature

The present Convention shall bear the date of 14 May, 1954 and, until the date of 31 December, 1954, shall remain open for signature by all States invited to the Conference which met at The Hague from 21 April, 1954 to 14 May, 1954.

31 artikla

Ratifiointi

1. Allekirjoittajavaltioiden on ratifioitava tämä yleissopimus kunkin valtion valtiosäännönsä määrätyn menettelyn mukaisesti.

2. Ratifioimiskirjat talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtajan huostaan.

Article 31

Ratification

1. The present Convention shall be subject to ratification by signatory States in accordance with their respective constitutional procedures.

2. The instruments of ratification shall be deposited with the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

32 artikla

Liittyminen

Tämä yleissopimus on avoinna liittymistä varten voimaantulopäivästään lukien kaikille 30 artiklassa mainituille valtioille, jotka eivät ole allekirjoittaneet sitä, samoin kuin kaikille muille valtioille, joita Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön toimeenpaneva neuvosto on kutsunut siihen liittymään. Liittyminen tapahtuu tallettamalla liittymiskirja Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtajan huostaan.

33 artikla

Voimaantulo

1. Tämä yleissopimus tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun viisi ratifioimiskirjaa on talletettu.

2. Sen jälkeen se tulee voimaan jokaisen sopimuspuolen osalta kolmen kuukauden kuluttua ratifioimis- tai liittymiskirjan tallettamisesta.

3. Yleissopimuksen 18 ja 19 artiklassa mainituissa tapauksissa tulevat selkkauksen osapuolien ennen vihollisuuksien tai miehityksen alkamista tai sen jälkeen tallettamattomat ratifioimis- tai liittymiskirjat välittömästi voimaan. Näissä tapauksissa Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede ja kulttuurijärjestön pääjohtaja toimittaa nopeinta mahdollista tietä 38 artiklassa tarkoitettut ilmoitukset.

34 artikla

Soveltamisen turvaaminen

1. Valtiot, jotka ovat yleissopimuksen sopimuspuolia sen voimaantulopäivänä, ryhtyvät kuuden kuukauden kuluessa sen voimaantulosta kaikkiin tarpeellisiin toimiin varmistaa yleissopimuksen tehokkaan soveltamisen.

2. Niiden valtioiden osalta, jotka tallettavat ratifioimis- tai liittymiskirjansa yleissopimuksen voimaantulopäivän jälkeen, määräaika on kuusi kuukautta ratifioimis- tai liittymiskirjan tallettamispäivästä.

35 artikla

Sopimuksen alueellinen ulottuvuus

Sopimuspuoli voi ratifioinnin tai liittymisen

Article 32

Accession

From the date of its entry into force, the present Convention shall be open for accession by all States mentioned in Article 30 which have not signed it, as well as any other State invited to accede by the Executive Board of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Accession shall be effected by the deposit of an instrument of accession with the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

Article 33

Entry into force

1. The present Convention shall enter into force three months after five instruments of ratification have been deposited.

2. Thereafter, it shall enter into force, for each High Contracting Party, three months after the deposit of its instrument of ratification or accession.

3. The situations referred to in Articles 18 and 19 shall give immediate effect to ratifications or accessions deposited by the Parties to the conflict either before or after the beginning of hostilities or occupation. In such cases the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization shall transmit the communications referred to in Article 38 by the speediest method.

Article 34

Effective application

1. Each State Party to the Convention on the date of its entry into force shall take all necessary measures to ensure its effective application within a period of six months after such entry into force.

2. This period shall be six months from the date of deposit of the instruments of ratification or accession for any State which deposits its instrument of ratification or accession after the date of the entry into force of the Convention.

Article 35

Territorial extension of the Convention

Any High Contracting Party may, at the

yhteydessä tai milloin tahansa sen jälkeen selittää Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtajalle osoitulla ilmoituksella, että tämä yleissopimus koskee kaikkia alueita tai jotain aluetta, joiden kansainvälisistä suhteista se vastaa. Tämä ilmoitus tulee voimaan kolmen kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta.

36 artikla

Suhde aikaisempiin yleissopimuksiin

1. Niiden valtioiden välisissä suhteissa, joita sitoo Haagin maasodan lakeja ja tapoja koskeva yleissopimus (IV) ja merivoimien sota-aikana suorittamia pommituksia koskeva yleissopimus (IX) olipa kysymyksessä yleissopimus 29 päivästä heinäkuuta 1899 tai 18 päivästä lokakuuta 1907, ja jotka ovat tämän yleissopimuksen osapuolia. Tämä yleissopimus täydentää yllämainittua yleissopimusta (IX) ja siihen liittyvää säännöstöä (IV), ja korvaa yllämainitun yleissopimuksen (IX) 5 artiklassa määritellyn merkin tämän yleissopimuksen 16 artiklassa määritellyillä merkeillä niissä tapauksissa, joissa tämä yleissopimus ja sen täytäntöönpanosäännöt edellyttävät tämän tunnusmerkin käyttämistä.

2. Niiden valtioiden välisissä suhteissa, joita sitoo Washingtonin sopimus 15 päivästä huhtikuuta 1935 taiteellisten ja tieteellisten laitosten sekä historiallisten muistomerkkien suojelemisesta (Pacte Roerich) ja jotka ovat tämän yleissopimuksen osapuolia, viimeksi mainittu yleissopimus täydentää Roerichin sopimusta ja korvaa sopimuksen III artiklassa määritellyn tunnuslipun tämän yleissopimuksen 16 artiklassa määritellyillä merkillä niissä tapauksissa, joissa tämä yleissopimus ja siihen liittyvät täytäntöönpanosäännöt edellyttävät tämän tunnusmerkin käyttämistä.

37 artikla

Irtisanominen

1. Jokainen sopimuspuoli voi irtisanoa tämän yleissopimuksen omalta osaltaan tai sellaisen alueen osalta, jonka kansainvälisistä suhteista se vastaa.

2. Irtisanomisesta ilmoitetaan kirjallisesti asiakirjalla, joka talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtajan huostaan.

time of ratification or accession, or at any time thereafter, declare by notification addressed to the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, that the present Convention shall extend to all or any of the territories for whose international relations it is responsible. The said notification shall take effect three months after the date of its receipt.

Article 36

Relation to previous Conventions

1. In the relations between Powers which are bound by the Conventions of The Hague concerning the Laws and Customs of War on Land (IV) and concerning Naval Bombardment in Time of War (IX), whether those of 29 July, 1899 or those of 18 October, 1907, and which are Parties to the present Convention, this last Convention shall be supplementary to the aforementioned Convention (IX) and to the Regulations annexed to the aforementioned Convention (IV) and shall substitute for the emblem described in Article 5 of the aforementioned Convention (IX) the emblem described in Article 16 of the present Convention, in cases in which the present Convention and the Regulations for its execution provide for the use of this distinctive emblem.

2. In the relations between Powers which are bound by the Washington Pact of 15 April, 1935 for the Protection of Artistic and Scientific Institutions and of Historic Monuments (Roerich Pact) and which are Parties to the present Convention, the latter Convention shall be supplementary to the Roerich Pact and shall substitute for the distinguishing flag described in Article III of the Pact the emblem defined in Article 16 of the present Convention, in cases in which the present Convention and the Regulations for its execution provide for the use of this distinctive emblem.

Article 37

Denunciation

1. Each High Contracting Party may denounce the present Convention, On its own behalf, or on behalf of any territory for whose international relations it is responsible.

2. The denunciation shall be notified by an instrument in writing, deposited with the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

3. Irtisanominen tulee voimaan vuoden kulluttua irtisanomisasiakirjan vastaanottamisesta. Jos kuitenkin tämän määräajan loppuessa irtisanova sopimuspuoli on osallistunut aseelliseen selkkaukseen, irtisanominen ei tule voimaan ennen kuin vihollisuudet tai toimet kulttuurimaisuuden palauttamiseksi ovat päättyneet, sen mukaan, kumpi näistä tapahtuu myöhemmin.

38 artikla

Ilmoitukset

Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtaja ilmoittaa 30 ja 32 artikloissa tarkoitetuille valtioille sekä Yhdistyneille Kansakunnille kaikista 31, 32 ja 39 artikloissa määrättyjen ratifioimis-, liittymis- ja hyväksymiskirjojen tallettamisista, samoin kuin 35, 37 ja 39 artikloissa määrättyistä ilmoituksista ja irtisanomisista.

39 artikla

Yleissopimuksen ja sen täytäntöönpanosääntöjen tarkistaminen

1. Sopimuspuoli voi ehdottaa muutoksia tähän yleissopimukseen ja sen täytäntöönpanosääntöihin. Jokaisesta ehdotetusta muutoksesta ilmoitetaan Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede ja kulttuurijärjestön pääjohtajalle, joka toimittaa tekstin kaikille sopimuspuolille pyytäen niitä ilmoittamaan neljän kuukauden kuluessa:

a) haluavatko ne, että kutsuttaisiin koolle konferenssi tutkimaan ehdotettua muutosta,
b) kannattavatko ne ehdotetun muutoksen hyväksymistä kutsumatta konferenssia koolle, tai

c) kannattavatko ne ehdotetun muutoksen hylkäämistä kutsumatta konferenssia koolle.

2. Pääjohtaja toimittaa tämän artiklan 1 kappaleen mukaisesti saadut vastaukset kaikille sopimuspuolille.

3. Jos kaikki sopimuspuolet, jotka ovat mainitussa ajassa ilmoittaneet kantansa Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtajalle tämän artiklan 1 kappaleen b kohdan mukaisesti ilmoittavat pääjohtajalle, että ne kannattavat muutoksen hyväksymistä ilman konferenssin koollekutsu-

3. The denunciation shall take effect one year after the receipt of the instrument of denunciation. However, if, on the expiry of this period, the denouncing Party is involved in an armed conflict, the denunciation shall not take effect until the end of hostilities, or until the operations of repatriating cultural property are completed, whichever is the later.

Article 38

Notifications

The Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization shall inform the States referred to in Articles 30 and 32, as well as the United Nations, of the deposit of all the instruments of ratification, accession or acceptance provided for in Articles 31, 32 and 39 and of the notifications and denunciations provided for respectively in Articles 35, 37 and 39.

Article 39

Revision of the Convention and of the Regulations for its execution

1. Any High Contracting Party may propose amendments to the present Convention or the Regulations for its execution. The text of any proposed amendment shall be communicated to the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization who shall transmit it to each High Contracting Party with the request that such Party reply within four months stating whether it:

(a) desires that a Conference be convened to consider the proposed amendment;

(b) favours the acceptance of the proposed amendment without a Conference; or

(c) favours the rejection of the proposed amendment without a Conference.

2. The Director-General shall transmit the replies, received under paragraph 1 of the present Article, to all High Contracting Parties.

3. If all the High Contracting Parties which have, within the prescribed time-limit, stated their views to the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, pursuant to paragraph 1 (b) of this Article, inform him that they favour acceptance of the amendment without a

mista, tekee pääjohtaja ilmoituksen niiden päätöksestä 38 artiklan mukaisesti. Muutos tulee voimaan kaikkiin sopimuspuoliin nähden 90 päivän kuluttua tästä ilmoituksen päivämäärästä.

4. Pääjohtaja kutsuu sopimuspuolien konferenssin tutkimaan ehdotettua muutosta, jos enemmän kuin kolmasosa sopimuspuolista sitä häneltä pyytää.

5. Edellisen kappaleen määräysten mukaisesti käsitellyt yleissopimuksen tai sen täytäntöönpanosääntöjen muutokset tulevat voimaan sen jälkeen, kun konferenssissa edustettuina olevat sopimuspuolet ovat hyväksyneet ne yksimielisesti ja kun jokainen sopimuspuoli on ne hyväksynyt.

6. 4 ja 5 kappaleessa mainitun konferenssin hyväksymiä yleissopimuksen tai sen täytäntöönpanosääntöjen muutoksia koskeva sopimuspuolen hyväksyminen tulee voimaan virallisen asiakirjan tallettamisella Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtajan huostaan.

7. Tämän yleissopimuksen tai sen täytäntöönpanosääntöjen muutosten tultua voimaan on vain tämä muutettu yleissopimuksen tai sen täytäntöönpanosääntöjen teksti avoimena ratifioimista tai liittymistä varten.

40 artikla

Kirjaaminen

Tämä yleissopimus kirjataan Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaisesti Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtajan pyynnöstä Yhdistyneiden Kansakuntien sihteeristösä.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän yleissopimuksen.

Tehty Haagissa 14 päivänä toukokuuta 1954 yhtenä kappaleena, joka talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön arkistoon ja josta lähetetään oikeiksi todistetut jäljennökset kaikille 30 ja 32 artikloissa tarkoitetuille valtioille ja Yhdistyneille Kansakunnille.

Conference, notification of their decision shall be made by the Director-General in accordance with Article 38. The amendment shall become effective for all the High Contracting Parties on the expiry of ninety days from the date of such notification.

4. The Director-General shall convene a Conference of the High Contracting Parties to consider the proposed amendment if requested to do so by more than one-third of the High Contracting Parties.

5. Amendments to the Convention or to the Regulations for its execution, dealt with under the provisions of the preceding paragraph, shall enter into force only after they have been unanimously adopted by the High Contracting Parties represented at the Conference and accepted by each of the High Contracting Parties.

6. Acceptance by the High Contracting Parties of amendments to the Convention or to the Regulations for its execution, which have been adopted by the Conference mentioned in paragraphs 4 and 5, shall be effected by the deposit of a formal instrument with the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

7. After the entry into force of amendments to the present Convention or to the Regulations for its execution, only the text of the Convention or of the Regulations for its execution thus amended shall remain open for ratification or accession.

Article 40

Registration

In accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations, the present Convention shall be registered with the Secretariat of the United Nations at the request of the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

IN FAITH WHEREOF the undersigned, duly authorized, have signed the present Convention.

DONE at The Hague, this fourteenth day of May, 1954, in a single copy which shall be deposited in the archives of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, and certified true copies of which shall be delivered to all the States referred to in Articles 30 and 32 as well as to the United Nations.

**KULTTUURIOMAISUUDEN
SUOJELEMISESTA ASEELLISEN
SELKKAUKSEN SATTUESSA TEHDYN
YLEISSOPIMUKSEN TÄYTÄNTÖÖN-
PANOSÄÄNNÖT**

I luku

Valvonta

1 artikla

Kansainvälinen henkilöluettelo

Yleissopimuksen tullessa voimaan Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtaja laatii kansainvälisen luettelon niistä henkilöistä, jotka sopimuspuolet ovat nimenneet päteviksi hoitamaan kulttuuriomaisuuden pääkomissaarin tehtäviä. Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtajan aloitteesta tätä luetteloa tarkistetaan aika ajoin sopimuspuolten esitysten mukaisesti.

2 artikla

Valvonnan järjestäminen

Sopimuspuolen joutuessa yleissopimuksen 18 artiklassa tarkoitettuun aseelliseen selkkaukseen:

a) se nimeää alueellaan sijaitsevaa kulttuuriomaisuutta varten edustajan; jos se on miehittänyt toisen alueen, sen tulee nimetä erityisedustaja tällä alueella sijaitsevaa kulttuuriomaisuutta varten,

b) suojeluvaltio, joka toimii kunkin tällaisen sopimuspuolen kanssa selkkauksessa olevan osapuolen hyväksi, nimeää valtuutetun ensiksi mainittua osapuolta varten 3 artiklan mukaisesti,

c) tällaiselle sopimuspuolelle nimetään kulttuuriomaisuuden pääkomissaari 4 artiklan mukaisesti.

3 artikla

Suojeluvaltioiden valtuutettujen nimeäminen

Suojeluvaltioiden nimeävät valtuutettunsa diplomaatti- tai konsuliedustustojensa virkamiehistä tai muista henkilöistä sen osapuolen suostumuksella, jonka alueella heidät valtuutetaan toimimaan.

**REGULATIONS FOR THE EXECUTION
OF THE CONVENTION FOR
THE PROTECTION OF CULTURAL
PROPERTY IN THE EVENT OF
ARMED CONFLICT**

CHAPTER I

Control

Article 1

International list of persons

On the entry into force of the Convention, the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization shall compile an international list consisting of all persons nominated by the High Contracting Parties as qualified to carry out the functions of Commissioner-General for Cultural Property. On the initiative of the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, this list shall be periodically revised on the basis of requests formulated by the High Contracting Parties.

Article 2

Organization of control

As soon as any High Contracting Party is engaged in an armed conflict to which Article 18 of the Convention applies:

(a) It shall appoint a representative for cultural property situated in its territory; if it is in occupation of another territory, it shall appoint a special representative for cultural property situated in that territory;

(b) The Protecting Power acting for each of the Parties in conflict with such High Contracting Party shall appoint delegates accredited to the latter in conformity with Article 3 below;

(c) A Commissioner-General for Cultural Property shall be appointed to such High Contracting Party in accordance with Article 4.

Article 3

Appointment of delegates of protecting powers

The Protecting Power shall appoint its delegates from among the members of its diplomatic or consular staff or, with the approval of the Party to which they will be accredited, from among other persons.

4 artikla

Pääkomissaarin nimeäminen

1. Kulttuuriomaisuuden pääkomissaari valitaan kansainvälisestä henkilöluettelosta sen osapuolen, jonka alueella hänet valtuutetaan toimimaan, ja vastapuolten hyväksi toimivien suojeluvaltioiden keskenään tekemän sopimuksen perusteella.

2. Jolleivät osapuolet sovi asiasta kolmen viikon kuluessa asiaa koskevien neuvottelujen alkamisesta, heidän on pyydettävä Kansainvälisen tuomioistuimen puheenjohtajaa nimeämään pääkomissaari, joka ei saa ryhtyä hoitamaan tehtäviään ennen kuin se sopimuspuoli, jonka alueella hänet valtuutetaan toimimaan, on nimeämisen hyväksynyt.

5 artikla

Valtuutettujen tehtävät

Suojeluvaltioiden valtuutetut toteavat yleis-sopimuksen rikkomiset, tutkivat ne olosuhteet, joissa rikkomukset ovat sattuneet sen sopimuspuolen suostumuksella, jonka alueella heidät on valtuutettu toimimaan, tekevät paikan päällä esityksiä varmistaakseen rikkomusten keskeyttämisen ja ilmoittavat tarvittaessa pääkomissaarille näistä rikkomuksista. Heidän tulee pitää hänet tietoisena toimistaan.

6 artikla

Pääkomissaarin tehtävät

1. Kulttuuriomaisuuden pääkomissaari käsittelee sen sopimuspuolen edustajien, jonka alueella hänet on valtuutettu toimimaan, ja asianomaisten valtuutettujen kanssa kaikki ne asiat, jotka hänelle osoitetaan sopimuksen soveltamisen yhteydessä.

2. Hänellä on päätös- ja nimitysvalta näissä säännöissä määritellyissä tapauksissa.

3. Sen osapuolen suostumuksella, jonka alueelle hänet on valtuutettu toimimaan, hänellä on oikeus määrätä toimitettavaksi tutkimus tai itse johtaa sitä.

4. Hän tekee yleissopimuksen soveltamisen kannalta tarpeellisiksi katsomiaan esityksiä selkkauksen osapuolille tai niiden suojeluvaltiaille.

5. Hän laatii yleissopimuksen soveltamisen kannalta tarpeellisia selvityksiä ja toimittaa ne asianomaisille sopimuspuolille ja näiden suoje-

Article 4

Appointment of Commissioner-General

1. The Commissioner-General for Cultural Property shall be chosen from the international list of persons by joint agreement between the Party to which he will be accredited and the Protecting Powers acting on behalf of the opposing Parties.

2. Should the Parties fail to reach agreement within three weeks from the beginning of their discussions on this point, they shall request the President of the International Court of Justice to appoint the Commissioner-General, who shall not take up his duties until the Party to which he is accredited has approved his appointment.

Article 5

Functions of delegates

The delegates of the Protecting Powers shall take note of violations of the Convention, investigate, with the approval of the Party to which they are accredited, the circumstances in which they have occurred, make representations locally to secure their cessation and, if necessary, notify the Commissioner-General of such violations. They shall keep him informed of their activities.

Article 6

Functions of the Commissioner-General

1. The Commissioner-General for Cultural Property shall deal with all matters referred to him in connexion with the application of the Convention, in conjunction with the representative of the Party to which he is accredited and with the delegates concerned.

2. He shall have powers of decision and appointment in the cases specified in the present Regulations.

3. With the agreement of the Party to which he is accredited, he shall have the right to order an investigation or to conduct it himself.

4. He shall make any representations to the Parties to the conflict or to their Protecting Powers which he deems useful for the application of the Convention.

5. He shall draw up such reports as may be necessary on the application of the Convention and communicate them to the Parties con-

luvaltioille. Hänen tulee lähettää näistä jäljennökset Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtajalle, joka saa käyttää vain niihin sisältyviä teknisiä tietoja.

6. Jos suojelevaltiota ei ole, pääkomissaari huolehtii suojelevaltiolle yleissopimuksen 21 ja 22 artiklan mukaan kuuluvista tehtävistä.

7 artikla

Tarkastajat ja asiantuntijat

1. Milloin kulttuuriomaisuuden pääkomissaari pitää sitä tarpeellisena, joko asianomaisten valtuutettujen pyynnöstä tai heidän kanssaan neuvoteltuaan, hän esittää sen sopimuspuolen hyväksyttäväksi, jonka alueella hänet on valtuutettu toimimaan, kulttuuriomaisuuden tarkastajan asettamisen erityistehtäviä varten. Tarkastaja on vastuussa vain pääkomissaarille.

2. Pääkomissaari, valtuutetut ja tarkastajat voivat käyttää apunaan asiantuntijoita, joiden nimeäminen tulee niin ikään saattaa edellisessä kappaleessa mainitun sopimuspuolen hyväksyttäväksi.

8 artikla

Valvonnan harjoittaminen

Kulttuuriomaisuuden pääkomissaarit, suojelevaltioiden valtuutetut, tarkastajat ja asiantuntijat eivät missään olosuhteissa saa ylittää toimivaltuuksiaan. Heidän on erityisesti otettava huomioon sen sopimuspuolen turvallisuustarpeet, jonka alueella heidät on valtuutettu toimimaan, ja toimia kaikissa olosuhteissa tämän sopimuspuolen heille osoittaman sotilaallisen tilanteen vaatimusten mukaisesti.

9 artikla

Sijaantulevat suojelevaltiot

Jos selkkauksen osapuoli ei saa tai on lakannut saamasta hyötyä suojelevaltion toimista, voidaan puolueetonta valtiota pyytää huolehtimaan suojelevaltiolle kuuluvista tehtävistä, jotka koskevat kulttuuriomaisuuden pääkomissaarin nimeämistä 4 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti. Tarpeen vaatiessa näin nimetty pääkomissaari antaa tarkastajille ne

cerned and to their Protecting Powers. He shall send copies to the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, who may make use only of their technical contents.

6. If there is no Protecting Power, the Commissioner-General shall exercise the functions of the Protecting Power as laid down in Articles 21 and 22 of the Convention.

Article 7

Inspectors and experts

1. Whenever the Commissioner-General for Cultural Property considers it necessary, either at the request of the delegates concerned or after consultation with them, he shall propose, for the approval of the Party to which he is accredited, an inspector of cultural property to be charged with a specific mission. An inspector shall be responsible only to the Commissioner-General.

2. The Commissioner-General, delegates and inspectors may have recourse to the services of experts, who will also be proposed for the approval of the Party mentioned in the preceding paragraph.

Article 8

Discharge of the mission of control

The Commissioners-General for Cultural Property, delegates of the Protecting Powers, inspectors and experts shall in no case exceed their mandates. In particular, they shall take account of the security needs of the High Contracting Party to which they are accredited and shall in all circumstances act in accordance with the requirements of the military situation as communicated to them by that High Contracting Party.

Article 9

Substitutes for Protecting Powers

If a Party to the conflict does not benefit or ceases to benefit from the activities of a Protecting Power, a neutral State may be asked to undertake those functions of a Protecting Power which concern the appointment of a Commissioner-General for Cultural Property in accordance with the procedure laid down in Article 4 above. The Commissioner-General

suojeluvaltioiden valtuutettujen tehtävät, jotka määritellään näissä säännöissä.

thus appointed shall, if need be, entrust to inspectors the functions of delegates of Protecting Powers as specified in the present Regulations.

10 artikla

Kustannukset

Kulttuuriomaisuuden pääkomissaarin, tarkastajien ja asiantuntijoiden palkkioista ja kuluista vastaa se sopimuspuoli, jonka alueella heidät on valtuutettu toimimaan. Suojeluvaltioiden valtuutettujen palkat ja kulut sovitaan näiden valtojen ja niiden valtioiden kesken, joiden etua he valvovat.

Article 10

Expenses

The remuneration and expenses of the Commissioner-General for Cultural Property, inspectors and experts shall be met by the Party to which they are accredited. Remuneration and expenses of delegates of the Protecting Powers shall be subject to agreement between those Powers and the States whose interests they are safeguarding.

II luku

Erityissuojelu

11 artikla

Tilapäissuojat

1. Jos sopimuspuoli aseellisen selkkauksen aikana ennalta arvaamattomien olosuhteiden vuoksi joutuu perustamaan tilapäisen suojan ja toivoo, että tämä suoja asetettaisiin erityissuojeluun, tästä on välittömästi ilmoitettava tämän sopimuspuolen alueella toimimaan valtuutetulle pääkomissaarille.

2. Jos pääkomissaari pitää toimenpidettä olosuhteiden ja tilapäissuojassa olevan kulttuuriomaisuuden merkittävyyden kannalta perusteltuna, hän voi oikeuttaa sopimuspuolen merkitsemään tällaisen suojan tunnusmerkillä, joka on määritelty yleissopimuksen 16 artiklassa. Hänen on ilmoitettava päätöksestään viipymättä asianomaisten suojeluvaltioiden valtuutetuille, joista jokainen voi 30 vuorokauden kuluessa määrätä, että merkki poistetaan välittömästi.

3. Jos valtuutetut ovat ilmoittaneet suostumuksensa tai 30 vuorokauden määräaika on päättynyt ilman, että kukaan asianomaisista valtuutetuista on esittänyt vastalauseita, ja jos pääkomissaari on sitä mieltä, että suoja on yleissopimuksen 8 artiklassa mainittujen ehtojen mukainen, pääkomissaari pyytää Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtajaa merkitsemään tilapäissuojan erityissuojelussa olevan kulttuuriomaisuuden rekisteriin.

CHAPTER II

Special Protection

Article 11

Improvised refuges

1. If, during an armed conflict, any High Contracting Party is induced by unforeseen circumstances to set up an improvised refuge and desires that it should be placed under special protection, it shall communicate this fact forth-with to the Commissioner-General accredited to that Party.

2. If the Commissioner-General considers that such a measure is justified by the circumstances and by the importance of the cultural property sheltered in this improvised refuge, he may authorize the High Contracting Party to display on such refuge the distinctive emblem defined in Article 16 of the Convention. He shall communicate his decision without delay to the delegates of the Protecting Powers who are concerned, each of whom may, within a time-limit of 30 days, order the immediate withdrawal of the emblem.

3. As soon as such delegates have signified their agreement or if the time-limit of 30 days has passed without any of the delegates concerned having made an objection, and if, in the view of the Commissioner-General, the refuge fulfils the conditions laid down in Article 8 of the Convention, the Commissioner-General shall request the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization to enter the refuge in the Register of Cultural Property under Special Protection.

12 artikla

Erityissuojelussa olevan kulttuuriomaisuuden kansainvälinen rekisteri

1. Laaditaan erityissuojelussa olevan kulttuuriomaisuuden kansainvälinen rekisteri.

2. Rekisteriä pitää Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtaja. Hän toimittaa siitä jäljennökset Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille ja sopimuspuolille.

3. Rekisteri jaetaan osastoihin siten, että kukin sopimuspuoli saa oman osaston. Jokainen osasto on jaettu kolmeen kappaleeseen, otsikoin: suojat, muistomerkkikeskukset, muu kiinteä kulttuuriomaisuus. Pääjohtaja määrää, mitkä yksityiskohdat merkitään kappaleisiin.

13 artikla

Rekisteröintipyyntö

1. Sopimuspuoli voi tehdä Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtajalle hakemuksen alueellaan olevan tietyn suojan, muistomerkkikeskuksen ja muun kiinteän kulttuuriomaisuuden merkitsemisestä rekisteriin. Hakemuksessa tulee olla kuvaus omaisuuden sijainnista, ja siinä tulee varmistaa, että omaisuus on yleissopimuksen 8 artiklan määräysten mukainen.

2. Miehityksen sattuessa on miehittäjävaltiolla oikeus tehdä tällainen hakemus.

3. Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtaja lähettää viipymättä rekisteröintihakemusten jäljennökset kaikille sopimuspuolille.

14 artikla

Vastalauseet

1. Sopimuspuoli voi esittää vastalauseen kulttuuriomaisuuden rekisteröintiin Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtajalle osoittamallaan kirjeellä. Hänen tulee vastaanottaa kirje neljän kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona hän on lähettänyt rekisteröintihakemuksen jäljennökset.

Article 12

International Register of Cultural Property under Special Protection

1. An "International Register of Cultural Property under Special Protection" shall be prepared.

2. The Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization shall maintain this Register. He shall furnish copies to the Secretary-General of the United Nations and to the High Contracting Parties.

3. The Register shall be divided into sections, each in the name of a High Contracting Party. Each section shall be sub-divided into three paragraphs, headed: Refuges, Centres containing Monuments, Other Immovable Cultural Property. The Director-General shall determine what details each section shall contain.

Article 13

Request for registration

1. Any High Contracting Party may submit to the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization an application for the entry in the Register of certain refuges, centres containing monuments or other immovable cultural property situated within its territory. Such application shall contain a description of the location of such property and shall certify that the property complies with the provisions of Article 8 of the Convention.

2. In the event of occupation, the Occupying Power shall be competent to make such application.

3. The Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization shall, without delay, send copies of applications for registration to each of the High Contracting Parties.

Article 14

Objections

1. Any High Contracting Party may, by letter addressed to the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, lodge an objection to the registration of cultural property. This letter must be received by him within four months of the day on which he sent a copy of the application for registration.

2. Vastalauseessa on esitettävä sen perusteet; ainoat mahdolliset perusteet ovat:

- a) omaisuus ei ole kulttuuriomaisuutta,
- b) omaisuus ei ole yleissopimuksen 8 artiklassa mainittujen ehtojen mukainen.

3. Pääjohtaja lähettää viipymättä vastalausekirjeen jäljennöksen sopimuspuolille. Hän pyytää tarvittaessa lausunnon kansainväliseltä monumenttien, taiteellisten ja historiallisten muistomerkkien ja arkeologisten kaivausten komitealta ja, milloin hän pitää sitä aiheellisena, myös muulta asiantuntijajanelmältä tai asiantuntijalta.

4. Pääjohtaja tai rekisteröintiä pyytävä sopimuspuoli voi tehdä tarpeelliseksi katsomiaan esityksiä vastalauseen esittäneelle sopimuspuolelle vastalauseen peruuttamiseksi.

5. Jos rauhan aikana rekisteröintiä hakenut sopimuspuoli joutuu osalliseksi aseelliseen selkkaukseen ennen kuin kulttuuriomaisuus on rekisteröity, merkitään tämä kulttuuriomaisuus välittömästi rekisteriin väliaikaisesti odottamaan mahdollisia vastalauseita tai esitettyjen vastalauseiden vahvistamista, peruuttamista tai kumoamista.

6. Jollei pääjohtaja ole kuuden kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona vastalausekirje on saapunut, saanut vastalauseen esittäneeltä sopimuspuolelta ilmoitusta vastalauseen peruuttamisesta, voi rekisteröintiä hakeva sopimuspuoli pyytää välimiestuomiota seuraavassa kappaleessa määrättyssä järjestyksessä.

7. Tällaista pyyntöä välimiestuomiosta ei saa tehdä myöhemmin kuin vuoden kuluttua siitä, kun pääjohtaja on saanut vastalausekirjeen. Riidan molemmat osapuolet nimeävät välimiehen. Milloin rekisteröintihakemukseen on esitetty enemmän kuin yksi vastalause, vastalauseen esittäneet sopimuspuolet nimeävät yhdessä yhden välimiehen. Nämä kaksi välimiestä valitsevat puheenjohtajana toimivan välimiehen näiden sääntöjen 1 artiklassa mainitulta kansainväliseltä listalta. Jos nämä välimiehet eivät kykene sopimaan valinnasta, heidän on pyydettävä Kansainvälisen tuomioistuimen puheenjohtajaa nimeämään puheenjohtajana toimivan välimiehen, jota ei välttämättä tarvitse valita

2. Such objection shall state the reasons giving rise to it, the only valid grounds being that:

- (a) the property is not cultural property;
- (b) the property does not comply with the conditions mentioned in Article 8 of the Convention.

3. The Director-General shall send a copy of the letter of objection to the High Contracting Parties without delay. He shall, if necessary, seek the advice of the International Committee on Monuments, Artistic and Historical Sites and Archaeological Excavations and also, if he thinks fit, of any other competent organization or person.

4. The Director-General, or the High Contracting Party requesting registration, may make whatever representations they deem necessary to the High Contracting Parties which lodged the objection, with a view to causing the objection to be withdrawn.

5. If a High Contracting Party which has made an application for registration in time of peace becomes involved in an armed conflict before the entry has been made, the cultural property concerned shall at once be provisionally entered in the Register, by the Director-General, pending the confirmation, withdrawal or cancellation of any objection that may be, or may have been, made.

6. If, within a period of six months from the date of receipt of the letter of objection, the Director-General has not received from the High Contracting Party lodging the objection a communication stating that it has been withdrawn, the High Contracting Party applying for registration may request arbitration in accordance with the procedure in the following paragraph.

7. The request for arbitration shall not be made more than one year after the date of receipt by the Director-General of the letter of objection. Each of the two Parties to the dispute shall appoint an arbitrator. When more than one objection has been lodged against an application for registration, the High Contracting Parties which have lodged the objections shall, by common consent, appoint a single arbitrator. These two arbitrators shall select a chief arbitrator from the international list mentioned in Article 1 of the present Regulations. If such arbitrators cannot agree upon their choice, they shall ask the President of the International Court of Justice to appoint a

kansainväliseltä listalta. Näin muodostettu välimiesoikeus vahvistaa omat menettelytapansa. Sen päätöksestä ei saa valittaa.

8. Sopimuspuolella on sellaisen riidan syntyessä, jossa se on osapuolena, oikeus selittää, että se ei halua käyttää edellisessä kappaleessa määrättyä välimiesmenettelyä. Tällöin pääjohtaja toimittaa vastalauseen rekisteröintihakemukseen sopimuspuolille. Vastalause vahvistetaan vain, mikäli sopimuspuolet niin päättävät kahden kolmasosan enemmistöllä äänestykseen osallistuneista sopimuspuolista. Äänestäminen toimitetaan kirjeenvaihdolla, mikäli Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatusta-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtaja ei pidä välttämättömänä kutsua koolle kokousta hänelle yleissopimuksen 27 artiklan mukaan kuuluvan toimivallan perusteella. Mikäli pääjohtaja päättää, että äänestys toimitetaan kirjeenvaihdolla, hänen on pyydettävä sopimuspuolia lähettämään äänensä sinetöidyssä kirjeessä kuuden kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona heitä on pyydetty niin tekemään.

15 artikla

Rekisteröinti

1. Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatusta-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtajan huolehtii siitä, että rekisteriin merkitään juoksevilla numeroinnilla jokainen esine, jonka rekisteröintiä on haettu, edellyttäen että hän ei ole vastaanottanut vastalauseita 14 artiklan 1 kappaleessa määrättyinä aikana.

2. Jos vastalause on tehty, pääjohtaja merkitsee omaisuuden rekisteriin vain, 14 artiklan 5 kappaleessa mainituihin poikkeuksiin, jos vastalause on peruutettu, tai sitä ei ole vahvistettu 14 artiklan 7 tai 8 kappaleessa mainitussa järjestyksessä.

3. Sovellettaessa 11 artiklan 3 kappaletta pääjohtajan on merkittävä omaisuus rekisteriin, mikäli kulttuuriomaisuuden pääkomissaari sitä pyytää.

4. Pääjohtaja lähettää viipymättä oikeaksi todistetun jäljennöksen jokaisesta rekisteröinnistä Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeril-

chief arbitrator who need not necessarily be chosen from the international list. The arbitral tribunal thus constituted shall fix its own procedure. There shall be no appeal from its decisions.

8. Each of the High Contracting Parties may declare, whenever a dispute to which it is a Party arises, that it does not wish to apply the arbitration procedure provided for in the preceding paragraph. In such cases, the objection to an application for registration shall be submitted by the Director-General to the High Contracting Parties. The objection will be confirmed only if the High Contracting Parties so decide by a two-third majority of the High Contracting Parties voting. The vote shall be taken by correspondence, unless the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization deems it essential to convene a meeting under the powers conferred upon him by Article 27 of the Convention. If the Director-General decides to proceed with the vote by correspondence, he shall invite the High Contracting Parties to transmit their votes by sealed letter within six months from the day on which they were invited to do so.

Article 15

Registration

1. The Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization shall cause to be entered in the Register, under a serial number, each item of property for which application for registration is made, provided that he has not received an objection within the time-limit prescribed in paragraph 1 of Article 14.

2. If an objection has been lodged, and without prejudice to the provision of paragraph 5 of Article 14, the Director-General shall enter property in the Register only if the objection has been withdrawn or has failed to be confirmed following the procedures laid down in either paragraph 7 or paragraph 8 of Article 14.

3. Whenever paragraph 3 of Article 11 applies, the Director-General shall enter property in the Register if so requested by the Commissioner-General for Cultural Property.

4. The Director-General shall send without delay to the Secretary-General of the United Nations, to the High Contracting Parties, and,

le, sopimuspuolille ja rekisteröintiä hakevan osapuolen pyynnöstä myös kaikille muille yleis-sopimuksen 30 ja 32 artiklassa mainituille valtioille. Rekisteröinti tulee voimaan 30 päivän kuluessa näiden jäljennösten lähettämises-tä.

16 artikla

Rekisteröinnin peruuttaminen

1. Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtaja voi peruuttaa omaisuuden rekisteröinnin:

a) sen sopimuspuolen pyynnöstä, jonka aluella kulttuuriomaisuus sijaitsee,

b) jos sopimuspuoli, joka on pyytänyt rekisteröintiä, on irtisanonut yleissopimuksen, ja irtisanominen on tullut voimaan,

c) 14 artiklan 5 kappaleessa tarkoitettussa erityistapauksessa, kun vastalause on vahvistettu 14 artiklan 7 tai 8 kappaleessa määrättyssä järjestyksessä.

2. Pääjohtaja lähettää viipymättä Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille ja kaikille valtioille, jotka ovat vastaanottaneet jäljennöksen rekisteröinnistä, myös vahvistetun jäljennöksen rekisteröinnin peruuttamisesta. Rekisteröinnin peruuttaminen tulee voimaan 30 päivän kuluessa tällaisten jäljennösten lähettämisestä.

III luku

Kulttuuriomaisuuden kuljetus

17 artikla

Menettely koskemattomuuden saavuttamiseksi

1. Yleissopimuksen 12 artiklan 1 kappaleessa mainittu pyyntö osoitetaan kulttuuriomaisuuden pääkomissaarille. Siinä ilmoitetaan ne syyt, joihin se perustuu sekä määritellään siirrettävien esineiden arvioitu määrä ja merkitys, niiden nykyinen sijainti sekä paikka, johon ne on tarkoitus siirtää, käytettävä kuljetustapa ja -reitti sekä ehdotettu siirtopäivä ja esitetään asiaan vaikuttavat muut seikat.

2. Jos pääkomissaari, saatuaan tarpeelliseksi katsomansa lausunnot, pitää siirtoa perusteltu-

at the request of the Party applying for registration, to all other States referred to in Articles 30 and 32 of the Convention, a certified copy of each entry in the Register. Entries shall become effective thirty days after despatch of such copies.

Article 16

Cancellation

1. The Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization shall cause the registration of any property to be cancelled:

(a) at the request of the High Contracting Party within whose territory the cultural property is situated;

(b) if the High Contracting Party which requested registration has denounced the Convention, and when that denunciation has taken effect;

(c) in the special case provided for in Article 14, paragraph 5, when an objection has been confirmed following the procedures mentioned either in paragraph 7 or in paragraph 8 of Article 14.

2. The Director-General shall send without delay, to the Secretary-General of the United Nations and to all States which received a copy of the entry in the Register, a certified copy of its cancellation. Cancellation shall take effect thirty days after the despatch of such copies.

CHAPTER III

Transport of Cultural Property

Article 17

Procedure to obtain immunity

1. The request mentioned in paragraph 1 of Article 12 of the Convention shall be addressed to the Commissioner-General for Cultural Property. It shall mention the reasons on which it is based and specify the approximate number and the importance of the objects to be transferred, their present location the location now envisaged, the means of transport to be used, the route to be followed, the date proposed for the transfer, and any other relevant information.

2. If the Commissioner-General, after taking such opinions as he deems fit, considers that

na, hän neuvottelee asianomaisten suojeluvaltioiden edustajien kanssa niistä toimenpiteistä, joita on ehdotettu siirron toteuttamiseksi. Näiden neuvottelujen jälkeen hän ilmoittaa selkkauksen asianomaisille osapuolille siirrosta ja liittää tähän ilmoitukseen kaiken tarpeellisen tiedon.

3. Pääkomissaari nimittää yhden tai useamman tarkastajan, jonka tehtävänä on varmistaa, että siirto käsittää vain pyynnössä mainitun omaisuuden ja että kuljetus tapahtuu hyväksytyllä tavalla ja tunnusmerkkiä käyttäen. Tarkastaja tai tarkastajat seuraavat omaisuutta sen määränpäähän.

18 artikla

Kuljetus ulkomaille

Milloin erityissuojelussa oleva siirto tapahtuu toisen valtion alueelle, sitä koskee yleissopimuksen 12 artiklan ja näiden sääntöjen 17 artiklan lisäksi seuraavat määräykset:

a) kun kulttuuriomaisuus on toisen valtion alueella, tämä valtio on sen tallettaja ja tämän valtion tulee käsitellä sitä yhtä huolellisesti kuin omaa, yhtä tärkeätä kulttuuriomaisuuttaan,

b) tallettajavaltion tulee palauttaa omaisuus vasta selkkauksen päätyttyä. Omaisuus palautetaan kuuden kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona sitä on pyydetty,

c) siirron eri vaiheiden aikana ja kulttuuriomaisuuden ollessa toisen valtion alueella tallettava valtio tai tallettajavaltio ei saa takavarikoida eikä luovuttaa omaisuutta. Jos kuitenkin kulttuuriomaisuuden turvallisuus niin vaatii, tallettaja voi tallettavan valtion suostumuksella siirtää kulttuuriomaisuuden kolmanteen valtioon tässä artiklassa määrätyn ehdoin,

d) erityissuojelua koskevasta pyynnöstä tulee käydä ilmi, että valtio, jonka alueelle omaisuus aiotaan siirtää, hyväksyy tämän artiklan määräykset.

19 artikla

Miehitetty alue

Kun sopimuspuoli, joka miehittää toisen

such transfer is justified, he shall consult those delegates of the Protecting Powers who are concerned, on the measures proposed for carrying it out. Following such consultation, he shall notify the Parties to the conflict concerned of the transfer, including in such notification all useful information.

3. The Commissioner-General shall appoint one or more inspectors, who shall satisfy themselves that only the property stated in the request is to be transferred and that the transport is to be by the approved methods and bears the distinctive emblem. The inspector or inspectors shall accompany the property to its destination.

Article 18

Transport abroad

Where the transfer under special protection is to the territory of another country, it shall be governed not only by Article 12 of the Convention and by Article 17 of the present Regulations, but by the following further provisions:

(a) while the cultural property remains on the territory of another State, that State shall be its depositary and shall extend to it a great as measure of care as that which it bestows upon its own cultural property of comparable importance;

(b) the depositary State shall return the property only on the cessation of the conflict; such return shall be effected within six months from the date on which it was requested;

(c) during the various transfer operations, and while it remains on the territory of another State, the cultural property shall be exempt from confiscation and may not be disposed of either by the depositor or by the depositary. Nevertheless, when the safety of the property requires it, the depositary may, with the assent of the depositor, have the property transported to the territory of a third country, under the conditions laid down in the present article;

(d) the request for special protection shall indicate that the State to whose territory the property is to be transferred accepts the provisions of the present Article.

Article 19

Occupied territory

Whenever a High Contracting Party occupy-

sopimuspuolen alueen, siirtää kulttuuriomaisuutta muualla samalla alueella sijaitsevaan suojaan, pystymättä noudattamaan sääntöjen 17 artiklassa määrättyä menettelyä, siirron ei katsota tapahtuvan yleissopimuksen 4 artiklan vastaisesti edellyttäen, että kulttuuriomaisuuden pääkomissaari vahvistaa kirjallisesti, neuvoteltuaan niiden kanssa, jotka omaisuudesta yleensä huolehtivat, että siirto oli olosuhteiden vuoksi välttämätön.

IV luku

Tunnusmerkki

20 artikla

Merkitseminen

1. Tunnusmerkin sijoitus ja näkyminen on sopimuspuolen toimivaltaisen viranomaisen harkinnassa. Tunnusmerkki voidaan esittää lipuna tai käsivarsinauhana; se voidaan maalata esineeseen tai esittää muussa sopivassa muodossa.

2. Aseellisen selkkauksen sattuessa ja yleissopimuksen 12 ja 13 artiklassa mainituissa tapauksissa tunnusmerkki kuitenkin sijoitetaan, vieläkin selvemmän merkinnän ollessa mahdollinen, kuljetusvälineisiin siten, että se näkyy päivänvalossa selvästi sekä maasta että ilmasta.

Merkin tulee näkyä maasta:

a) säännöllisin ja tarpeeksi tihein välein osoittamaan selvästi erityissuojelussa olevan muistomerkkikeskuksen ympäröityä rajat,

b) muun erityissuojelussa olevan kiinteän kulttuuriomaisuuden sisäänkäynnin kohdalla.

21 artikla

Henkilöiden tunnistaminen

1. Yleissopimuksen 17 artiklan 2 kappaleen b ja c kohdassa mainitut henkilöt saavat pitää käsivarsinauhaa, jossa on toimivaltaisen viranomaisen myöntämä ja leimaama tunnusmerkki.

2. Näillä henkilöillä on oltava erityinen henkilökortti, jossa on tunnusmerkki. Tässä kortissa on mainittava ainakin sen haltijan sukunimi, etunimet, syntymäaika, arvo tai asema ja tehtävä. Kortissa tulee olla haltijan valokuva,

ing territory of another High Contracting Party transfers cultural property to a refuge situated elsewhere in that territory, without being able to follow the procedure provided for in Article 17 of the Regulations, the transfer in question shall not be regarded as misappropriation within the meaning of Article 4 of the Convention, provided that the Commissioner-General for Cultural Property certifies in writing, after having consulted the usual custodians, that such transfer was rendered necessary by circumstances.

CHAPTER IV

The Distinctive Emblem

Article 20

Affixing of the emblem

1. The placing of the distinctive emblem and its degree of visibility shall be left to the discretion of the competent authorities of each High Contracting Party. It may be displayed on flags or armlets; it may be painted on an object or represented in any other appropriate form.

2. However, without prejudice to any possible fuller markings, the emblem shall, in the event of armed conflict and in the cases mentioned in Articles 12 and 13 of the Convention, be placed on the vehicles of transport so as to be clearly visible in daylight from the air as well as from the ground.

The emblem shall be visible from the ground:

(a) at regular intervals sufficient to indicate clearly the perimeter of a centre containing monuments under special protection;

(b) at the entrance to other immovable cultural property under special protection.

Article 21

Identification of persons

1. The persons mentioned in Article 17, paragraph 2 (b) and (c) of the Convention may wear an armlet bearing the distinctive emblem, issued and stamped by the competent authorities.

2. Such persons shall carry a special identity card bearing the distinctive emblem. The card shall mention at least the surname and first names, the date of birth, the title or rank, and the function of the holder. The card shall bear

nimikirjoitus tai sormenjälki tai molemmat. Kortin tulee olla toimivaltaisen viranomaisen leimaama.

3. Kukin sopimuspuoli valmistaa oman henkilökortin sen mallin mukaan, joka on liitetty näihin sääntöihin esimerkinomaisesti. Sopimuspuolet toimittavat toisilleen kappaleen käyttämästään mallista. Mikäli mahdollista, henkilökortti tulee tehdä ainakin kahtena kappaleena, joista yhtä säilytetään siinä valtiossa, joka on sen myöntänyt.

4. Mainituilta henkilöiltä ei voida ilman laillista syytä ottaa pois henkilökorttia tai oikeutta pitää käsivarsinauhaa.

the photograph of the holder as well as his signature or his fingerprints, or both. It shall bear the embossed stamp of the competent authorities.

3. Each High Contracting Party shall make out its own type of identity card, guided by the model annexed, by way of example, to the present Regulations. The High Contracting Parties shall transmit to each other a specimen of the model they are using. Identity cards shall be made out, if possible, at least in duplicate, one copy being kept by the issuing Power.

4. The said persons may not, without legitimate reason, be deprived of their identity card or of the right to wear the armband.

PÖYTÄKIRJA

Sopimuspuolet ovat sopineet seuraavasta:

I

1. Sopimuspuoli sitoutuu aseellisen selkkauksen aikana estämään sellaisen kulttuuriomaisuuden viennin valtaamaltaan alueelta, joka on määritelty kulttuuriomaisuuden suojelemisesta aseellisen selkkauksen sattuessa Haagissa 14 päivänä toukokuuta 1954 tehdyn yleissopimuksen 1 artiklassa.

2. Sopimuspuoli sitoutuu ottamaan haltuunsa kulttuuriomaisuuden, joka on tuotu sen alueelle suoraan tai epäsuorasti miehitetyltä alueelta. Tämä tapahtuu ilman eri pyyntöä omaisuuden tuonnin yhteydessä tai muutoin viimeksi mainitun alueen viranomaisen pyynnöstä.

3. Sopimuspuoli sitoutuu palauttamaan vihollisuuksien päätyttyä aiemmin miehitetyn alueen toimivaltaiselle viranomaiselle alueellaan olevan kulttuuriomaisuuden, jos omaisuus on viety miehitetyltä alueelta 1 kappaleen periaatteiden vastaisesti. Tällaista omaisuutta ei saa koskaan pidättää sotakorvauksena.

4. Sopimuspuolen, jonka velvollisuutena oli estää kulttuuriomaisuuden vienti miehittämälleen alueelta, tulee maksaa korvaus sille, joka pitää vilpittömässä mielessä hallussaan kulttuuriomaisuutta, joka on palautettava toiseen valtioon edellä olevan kappaleen määräysten mukaisesti.

PROTOCOL

The High Contracting Parties are agreed as follows:

I

1. Each High Contracting Party undertakes to prevent the exportation, from a territory occupied by it during an armed conflict, of cultural property as defined in Article 1 of the Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict, signed at The Hague on 14 May, 1954,2

2. Each High Contracting Party undertakes to take into its custody cultural property imported into its territory either directly or indirectly from any occupied territory. This shall either be effected automatically upon the importation of the property or, failing this, at the request of the authorities of that territory.

3. Each High Contracting Party undertakes to return, at the close of hostilities, to the competent authorities of the territory previously occupied, cultural property which is in its territory, if such property has been exported in contravention of the principle laid down in the first paragraph. Such property shall never be retained as war reparations.

4. The High Contracting Party whose obligation it was to prevent the exportation of cultural property from the territory occupied by it, shall pay an indemnity to the holders in good faith of any cultural property which has to be returned in accordance with the preceding paragraph.

II

5. Sopimuspuolen on palautettava vihollisuuksien päätyttyä kulttuuriomaisuus, joka tulee toisen sopimuspuolen alueelta ja jonka tämä on tallettanut ensiksi mainitun sopimuspuolen alueelle suojellakseen sitä aseellisen selkkauksen vaaroilta, sen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle, josta tämä omaisuus on tullut.

III

6. Tämä pöytäkirja on päivätty 14 päivänä toukokuuta 1954 ja se on avoinna 31 päivään joulukuuta 1954 kaikkien niiden valtioiden allekirjoittamista varten, jotka oli kutsuttu Haagissa 21 päivästä huhtikuuta 14 päivään toukokuuta 1954 koolla olleeseen konferenssiin.

7. a) Allekirjoittajavaltioiden on ratifioitava pöytäkirja kunkin valtion valtiosäännössä määrätyn menettelyn mukaisesti.

b) Ratifioimiskirja talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatustiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtajan huostaan.

8. Tämä pöytäkirja on avoinna liittymistä varten kaikille 6 kappaleessa mainituille valtioille, jotka eivät ole allekirjoittaneet sitä samoin kuin kaikille muille valtioille, jotka Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatustiede- ja kulttuurijärjestön hallintoneuvosto on pyytänyt siihen liittymään. Liittyminen tapahtuu tallettamalla liittymiskirja Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatustiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtajan huostaan.

9. Edellä 6 ja 8 kappaleissa mainitut valtiot voivat allekirjoittamisen, ratifioinnin tai liittymisen yhteydessä selittää, että niitä eivät sido tämän pöytäkirjan I tai II luvun määräykset.

10. a) Tämä pöytäkirja tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun viisi ratifioimiskirjaa on talletettu.

b) Sen jälkeen se tulee voimaan jokaisen sopimuspuolen osalta kolmen kuukauden kuluttua ratifioimis- tai liittymiskirjan tallettamisesta.

c) Haagissa 14 päivänä toukokuuta 1954 tehdyn kulttuuriomaisuuden suojelemista aseellisen selkkauksen sattuessa koskevan yleissopi-

II

5. Cultural property coming from the territory of a High Contracting Party and deposited by it in the territory of another High Contracting Party for the purpose of protecting such property against the dangers of an armed conflict, shall be returned by the latter, at the end of hostilities, to the competent authorities of the territory from which it came.

III

6. The present Protocol shall bear the date of 14 May, 1954 and, until the date of 31 December, 1954, shall remain open for signature by all States invited to the Conference which met at The Hague from 21 April, 1954 to 14 May, 1954.

7. (a) The present Protocol shall be subject to ratification by signatory States in accordance with their respective constitutional procedures.

(b) The instruments of ratification shall be deposited with the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

8. From the date of its entry into force, the present Protocol shall be open for accession by all States mentioned in paragraph 6 which have not signed it as well as any other State invited to accede by the Executive Board of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Accession shall be effected by the deposit of an instrument of accession with the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

9. The States referred to in paragraphs 6 and 8 may declare, at the time of signature, ratification or accession, that they will not be bound by the provisions of Section I or by those of Section II of the present Protocol.

10. (a) The present Protocol shall enter into force three months after five instruments of ratification have been deposited.

(b) Thereafter, it shall enter into force, for each High Contracting Party, three months after the deposit of its instrument of ratification or accession.

(c) The situations referred to in Articles 18 and 19 of the Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed

muksen 18 ja 19 artiklassa mainituissa tapauksissa tulevat selkkauksen osapuolten ennen vihollisuuksien tai miehityksen alkamista tai sen jälkeen tallettamattomat ratifioimis- tai liittymiskirjat välittömästi voimaan.

11. a) Valtiot, jotka ovat pöytäkirjan sopimuspuolia sen voimaantulopäivänä, ryhtyvät kuuden kuukauden kuluessa sen voimaantulosta kaikkiin tarpeellisiin toimiin varmistaakseen pöytäkirjan tehokkaan soveltamisen.

b) Niiden valtioiden osalta, jotka tallettavat ratifioimis- tai liittymiskirjansa pöytäkirjan voimaantulopäivän jälkeen, määräaika on kuusi kuukautta ratifioimis- tai liittymiskirjan tallettamispäivästä.

12. Sopimuspuoli voi, ratifioinnin tai liittymisen yhteydessä, tai milloin tahansa sen jälkeen selittää Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtajalle osoitetulla ilmoituksella, että tämä pöytäkirja koskee kaikkia alueita tai jotain aluetta, joiden kansainvälisistä suhteista se vastaa. Tämä ilmoitus tulee voimaan kolmen kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta.

13. a) Sopimuspuoli voi irtisanoa tämän pöytäkirjan omalta osaltaan tai sellaisen alueen osalta, jonka kansainvälisistä suhteista se vastaa.

b) Irtisanomisesta ilmoitetaan kirjallisesti asiakirjalla, joka talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtajan huostaan.

c) Irtisanominen tulee voimaan vuoden kuluessa irtisanomisasiakirjan vastaanottamisesta. Kuitenkin, jos tämän määräajan loppuessa irtisanova osapuoli on osallistunut aseelliseen selkkaukseen, irtisanominen ei tule voimaan ennen kuin vihollisuudet tai toimet kulttuuririomaisuuden palauttamiseksi ovat päättyneet, sen mukaan, kumpi näistä tapahtuu myöhemmin.

14. Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääsihteeri ilmoittaa kaikille 6 ja 8 kappaleessa tarkoitetuille valtioille sekä Yhdistyneille Kansakunnille kaikista 7, 8 ja 15 kappaleessa määrättyjen ratifioimis-, liittymis- tai hyväksymiskirjojen tallettamisista, sekä 12 ja 13 kappaleessa määrättyistä ilmoituksista ja irtisanomisista.

Conflict, signed at The Hague on 14 May, 1954, shall give immediate effect to ratifications and accessions deposited by the Parties to the conflict either before or after the beginning of hostilities or occupation. In such cases, the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization shall transmit the communications referred to in paragraph 14 by the speediest method.

11. (a) Each State Party to the Protocol on the date of its entry into force shall take all necessary measures to ensure its effective application within a period of six months after such entry into force.

(b) This period shall be six months from the date of deposit of the instruments of ratification or accession for any State which deposits its instrument of ratification or accession after the date of the entry into force of the Protocol.

12. Any High Contracting Party may, at the time of ratification or accession, or at any time thereafter, declare by notification addressed to the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, that the present Protocol shall extend to all or any of the territories for whose international relations it is responsible. The said notification shall take effect three months after the date of its receipt.

13. (a) Each High Contracting Party may denounce the present Protocol, on its own behalf, or on behalf of any territory for whose international relations it is responsible.

(b) The denunciation shall be notified by an instrument in writing, deposited with the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

(c) The denunciation shall take effect one year after receipt of the instrument of denunciation. However, if, on the expiry of this period, the denouncing Party is involved in an armed conflict, the denunciation shall not take effect until the end of hostilities, or until the operations of repatriating cultural property are completed, whichever is the later.

14. The Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization shall inform the States referred to in paragraphs 6 and 8, as well as the United Nations, of the deposit of all the instruments of ratification, accession or acceptance provided for in paragraphs 7, 8 and 15 and the notifications and denunciations provided for respectively in paragraphs 12 and 13.

15. a) Tätä pöytäkirjaa voidaan tarkistaa, mikäli enemmän kuin kolmannes sopimuspuolista sitä vaatii.

b) Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtaja kutsuu koolle konferenssin tätä tarkoitusta varten.

c) Tämän pöytäkirjan muutokset tulevat voimaan vasta sitten, kun kokouksessa edustettuina olevat sopimuspuolet ovat ne yksimielisesti hyväksyneet ja kun jokainen sopimuspuoli on ne hyväksynyt.

d) Tämän kappaleen b ja c kohdissa mainitun kokouksen hyväksymien pöytäkirjan muutosten hyväksyminen sopimusvaltioiden toimesta tulee voimaan virallisen asiakirjan tallettamisella Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtajan huostaan.

e) Tähän pöytäkirjaan tehtyjen muutosten tultua voimaan vain näin muutetun pöytäkirjan teksti on avoinna ratifiointia tai liittymistä varten.

Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaisesti tämä pöytäkirja kirjataan Yhdistyneiden Kansakuntien sihteeristössä Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön pääjohtajan pyynnöstä.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän pöytäkirjan.

Tehty Haagissa 14 päivänä toukokuuta 1954 yhtenä englannin-, ranskan-, venäjän- ja espanjankielisenä kappaleena, joka talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön arkistoon ja josta toimitetaan oikeaksi todistetut jäljennökset kaikille 6 ja 8 kappaleissa mainituille valtioille sekä Yhdistyneille Kansakunnille.

15. (a) The present Protocol may be revised if revision is requested by more than one-third of the High Contracting Parties.

(b) The Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization shall convene a Conference for this purpose.

(c) Amendments to the present Protocol shall enter into force only after they have been unanimously adopted by the High Contracting Parties represented at the Conference and accepted by each of the High Contracting Parties.

(d) Acceptance by the High Contracting Parties of amendments to the present Protocol, which have been adopted by the Conference mentioned in subparagraphs (b) and (c), shall be effected by the deposit of a formal instrument with the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

(e) After the entry into force of amendments to the present Protocol, only the text of the said Protocol thus amended shall remain open for ratification or accession.

In accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations, the present Protocol shall be registered with the Secretariat of the United Nations at the request of the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

IN FAITH WHEREOF the undersigned, duly authorized, have signed the present Protocol.

DONE at The Hague, this fourteenth day of May, 1954, in English, French, Russian and Spanish, the four texts being equally authoritative, in a single copy which shall be deposited in the archives of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, and certified true copies of which shall be delivered to all the States referred to in paragraphs 6 and 8 as well as to the United Nations.

